

 CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	30.07 2021. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-72/21-31
VEZA:	
EPA:	269 XXVII
SKRAĆENICA:	PRILOG:

Broj: 21/2927-5

Podgorica, 30.07.2021. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 10,
81000 Podgorica

Predmet: Izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti u 2020. godini

Shodno članu 49 stav 1 tačka 6 Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni list Crne Gore“, br. 55/16 i 66/19), u prilogu akta dostavljamo Izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti u 2020. godini.

Navedeni izvještaj se u skladu sa vašim obavještenjem broj 00-32-5/21-143/1 od 28.07.2021. godine, dostavlja u štampanoj formi u 35 primjeraka i u elektronskoj formi, na CD-u.

S poštovanjem,

Predsjednik Odbora,
Branislav Prelević

Dostaviti:

- Skupštini Crne Gore,
- A/a.

REGAGEN Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96, 81000 Podgorica, **Crna Gora**

T: 00 382 20 229 615. 00 382 20 229 616 F: 00 382 20 229 755 E: regagen@t-com.me www.regagen.co.me

PIB: 02396491 ŽR: 520-34372-70. 510-4171-40. 520-34498-80

Crna Gora

Regulatorna agencija za energetiku i
regulisane komunalne djelatnosti

**IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA VEZANIM ZA
REGULISANE KOMUNALNE DJELATNOSTI
U 2020. GODINI**

Podgorica, jul 2021. godine

SADRŽAJ

UVOD	9
1. NADLEŽNOSTI AGENCIJE VEZANE ZA REGULISANE KOMUNALNE DJELATNOSTI	11
2. FINANSIRANJE AGENCIJE U DIJELU KOJI SE ODNOSI NA REGULISANJE KOMUNALNIH DJELATNOSTI	12
3. AKTIVNOSTI AGENCIJE VEZANE ZA REGULISANE KOMUNALNE DJELATNOSTI	14
3.1. Rad na izradi podzakonskih akata	14
3.2. Davanje saglasnosti na predlog cijena vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti	15
3.3. Licence za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti	18
3.4. Poređenje poslovanja i pokazatelja učinaka vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti (benčmarking)	22
4. Praćenje stanja u sektoru regulisanih komunalnih djelatnosti	24
4.1. Javno vodosnabdijevanje	27
4.2. Upravljanje komunalnim otpadnim vodama	42
4.3. Prečišćavanje komunalnih otpadnih voda	48
4.4. Analiza finansijskog poslovanja vršilaca	48
4.5. Uticaj pandemije COVID-19	50
5. MEĐUNARODNA AKTIVNOST	52
6. UČEŠĆE U IZRADI TEKSTA NACRTA ZAKONA O VODNIM USLUGAMA.....	53
REZIME	54

Popis tabela

Tabela 3.1 Pregled cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti za 2021. godinu na koje je Agencija dala saglasnost	17
Tabela 3.2 Pregled cijena usluge crpljenja, odvoza i zbrinjavanja otpadnih voda iz septičkih jama za 2021. godinu na koje je Agencija dala saglasnost.....	18
Tabela 3.3 Pregled izdatih licenci	19
Tabela 4.1 Podjela vršilaca po djelatnostima koje obavljaju	25
Tabela 4.2 Broj zaposlenih kod vršilaca u 2020. godini	26
Tabela 4.3 Broj korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja	27
Tabela 4.4 Količina isporučene vode korisnicima (m ³)	32
Tabela 4.5 Udio korisnika sa posebnim i zajedničkim vodomjerima i paušalaca.....	38
Tabela 4.6 Stepenneprihodovane vode.....	39
Tabela 4.7 Cijene usluge javnog vodosnabdijevanja u 2020. godini	41
Tabela 4.8 Broj korisnika usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama	43
Tabela 4.9 Količina prihvaćene komunalne otpadne vode od korisnika (m ³)	43
Tabela 4.10 Cijena usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama.....	45
Tabela 4.11 Struktura rashoda analiziranih vršilaca.....	49

Popis dijagrama

Dijagram 4.1 Količine vode preuzete od RVCP (m ³).....	30
Dijagram 4.2 Odnos količine vode preuzete od RVCP i količine vode zahvaćene sa lokalnih izvorišta	31
Dijagram 4.3 Odnos količine isporučene vode fizičkim i pravnim licima	31
Dijagram 4.4 Količine isporučene vode fizičkim i pravnim licima (m ³).....	33
Dijagram 4.5 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica - Primorski region	34
Dijagram 4.6 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica - Središnji region	34
Dijagram 4.7 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica - Središnji region	35
Dijagram 4.8 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica - Sjeverni region	35
Dijagram 4.9 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica - Sjeverni region	36
Dijagram 4.10 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica – ViK Budva	36
Dijagram 4.11 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica – ViK Budva	37

Dijagram 4.12 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica – ViK Podgorica.....	37
Dijagram 4.13 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica – ViK Podgorica.....	38
Dijagram 4.14 Odnos fakturisanih vrijednosti za upravljanje komunalnim otpadnim vodama po kategorijama korisnika.....	45
Dijagram 4.15 Zbirne cijene za javno vodosnabdijevanje i upravljanje komunalnim otpadnim vodama.....	47

UVOD

Zakonom o komunalnim djelatnostima („Službeni list CG“, br. 55/16 i 66/19) propisana je obaveza Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) da priprema i dostavlja Skupštini Crne Gore godišnji izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti, do 31. jula tekuće za prethodnu godinu (49 stav 1 tačka 6). S tim u vezi, Agencija je pripremila Izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti u 2020. godini (u daljem tekstu: Izvještaj), koji u skladu sa navedenim članom Zakona o komunalnim djelatnostima (u daljem tekstu: Zakon), dostavlja Skupštini Crne Gore na razmatranje.

Agencija je osnovana Zakonom o energetici, u skladu sa kojim i posluje pod nazivom Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti.

Agencija je članom 48 Zakona, određena kao regulatorno tijelo za regulisane komunalne djelatnosti, javno vodosnabdijevanje i odvođenje komunalnih otpadnih voda, sa nadležnostima utvrđenim Zakonom. Privredna društva koja obavljaju navedene djelatnosti Zakonom su utvrđena kao vršioci regulisanih komunalnih djelatnosti (u daljem tekstu: vršioci).

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Agencija svoje nadležnosti utvrđene Zakonom, kao i Zakonom o energetici, sprovodi kroz rad službi. Poslove na regulaciji komunalnih djelatnosti Agencija obavlja preko Službe za regulisane komunalne djelatnosti. U obavljanju poslova regulacije komunalnih djelatnosti, pored zaposlenih u ovoj službi i organa Agencije, i tokom 2020. godine aktivno su učestvovala i druge službe Agencije.

Sadržaj izvještaja nije propisan Zakonom, pa je isti određen imajući u vidu aktivnosti Agencije u realizaciji povjerenih ovlašćenja. Stoga, Izvještaj obuhvata informacije o:

- 1) nadležnostima Agencije vezane za regulisane komunalne djelatnosti,
- 2) finansiranju Agencije u dijelu koji se odnosi na regulisanje komunalnih djelatnosti,
- 3) aktivnostima Agencije vezanim za regulisane komunalne djelatnosti, naročito u dijelu donošenja i implementacije podzakonskih akata, praćenja poslovanja vršilaca, davanja saglasnosti na predlog cijena usluga vršilaca i izdavanja licenci,
- 4) analizi stanja u sektoru regulisanih komunalnih djelatnosti, kao i indikatorima poslovanja vršilaca,
- 5) saradnji Agencije sa državnim organima, regulatornim tijelima iz okruženja i međunarodnim institucijama, i
- 6) učešću u radu na izmjenama i dopunama Zakona, odnosno izradi Nacrta zakona o vodnim uslugama.

Izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti u 2020. godini obuhvatio je i efekte koje je za sobom ostavila pandemija COVID-19 na vršioce. Objava početka pandemije nove zarazne bolesti, 11. marta 2020. godine, od strane Svjetske zdravstvene organizacije nagovijestila je značajne promjene u svim ekonomskim i društvenim dešavanjima širom svijeta. Izvjesnost promjena

u funkcionisanju i organizaciji ekonomskih aktivnosti je od samog početka bila neupitna, dok je neizvjesnost postojala u pogledu trajanja i intenziteta šoka uzrokovanog pandemijom. Izolacija kao globalna mjera u borbi protiv širenja COVID-19 koja je primjenjivana već krajem prvog kvartala, ali i u kasnijim periodima 2020. godine, ostavila je ozbiljne posljedice po ekonomiju.

Prve preventivne privremene mjere u Crnoj Gori preduzelo je Nacionalno koordinaciono tijelo za zarazne bolesti (u daljem tekstu: NKT) 28. februara 2020. godine.

Neizvjesnost koju je pojava i širenje COVID-19 unijela u sve društvene i ekonomske segmente nesporno je otežala funkcionisanje vršilaca i Agencije. Uprkos svim izazovima, pandemija nije uticala na redovno snabdijevanje vodom za piće i vršioци su uspjeli da održe isti kvalitet usluge.

Agencija je u 2020. godini, uprkos organizacionim izazovima koji su zahtijevali konstantno prilagođavanje načina rada epidemiološkoj situaciji i smanjenoj raspoloživosti ljudskih resursa, pored realizovanja planiranih redovnih aktivnosti iz svoje nadležnosti, pratila rad vršilaca u nužno izmijenjenom okruženju i u cilju sagledavanja globalnih promjena održavala međunarodnu saradnju sa regulatornim tijelima po ovom pitanju.

1. NADLEŽNOSTI AGENCIJE VEZANE ZA REGULISANE KOMUNALNE DJELATNOSTI

Poslovi Agencije utvrđeni su Zakonom i određeni shodno ciljevima regulacije regulisanih komunalnih djelatnosti. Odredbom člana 47 Zakona propisano je da su ciljevi regulacije komunalnih djelatnosti:

- 1) da se poslovanje vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti zasniva na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije,
- 2) pružanje komunalnih usluga korisniku po pravednim cijenama,
- 3) podsticanje konkurencije regulisanih komunalnih djelatnosti,
- 4) održivo poslovanje vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti, i
- 5) ravnoteža interesa korisnika i vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti.

Članom 49 stav 1 Zakona propisano je da, radi ostvarenja ciljeva regulacije, Agencija vrši sljedeće poslove:

- 1) izdaje, mijenja i oduzima licence za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti (poglavlje 3.3),
- 2) vrši nadzor nad radom i poslovanjem vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti u pogledu poštovanja uslova iz izdatih licenci,
- 3) vrši međusobno poređenje poslovanja i pokazatelja učinaka vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti na bazi propisanih indikatora (benčmarking) (poglavlje 3.4),
- 4) donosi podzakonska akta kojima utvrđuje minimum kvaliteta i obima poslova za obavljanje regulisanih djelatnosti, metodologiju i način utvrđivanja cijena i davanja saglasnosti na predlog cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti, bliži način licenciranja vršilaca, kao i propisuje indikatore, metodologiju obrade i način dostavljanja podataka u vezi sa benčmarkingom (poglavlje 3.1),
- 5) daje saglasnost na predlog cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti (komunalnih usluga i komunalnog proizvoda) (poglavlje 3.2), i
- 6) priprema i dostavlja Skupštini Crne Gore godišnji izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti, do 31. jula tekuće za prethodnu godinu.

2. FINANSIRANJE AGENCIJE U DIJELU KOJI SE ODNOSI NA REGULISANJE KOMUNALNIH DJELATNOSTI

Ukupan prohod Agencije u dijelu koji se odnosi na regulisane komunalne djelatnosti za 2020. godinu bio je planiran u iznosu od 252.697 €, i činila su ga:

- prenijeta sredstva iz 2019. godine, u iznosu od 7.988 €,
- sredstva utvrđena Zakonom o budžetu Crne Gore za 2020. godinu, u iznosu od 70.000 € i
- prihod od naknada koje plaćaju vršioci, u iznosu od 174.699 €.

Članom 50 Zakona propisano je da se rad Agencije za obavljanje djelatnosti utvrđenih ovim zakonom finansira iz naknade koju plaćaju vršioci regulisanih komunalnih djelatnosti koja se određuje u cilju pokrivanja procijenjenih troškova Agencije za obavljanje tih djelatnosti, kao i da iznos predmetne naknade određuje Agencija posebnim aktom, uz prethodnu saglasnost Vlade Crne Gore.

Članom 81 a Zakona utvrđeno je da do početka ostvarivanja prihoda Agencije u skladu sa članom 50 ovog zakona, sredstva za rad Agencije obezbijediće se iz budžeta Crne Gore preko ministarstva nadležnog za poslove komunalnih djelatnosti, kao potrošačke jedinice.

Sredstva za rad Agencije na poslovima regulacije regulisanih komunalnih djelatnosti u 2020. godini obezbijedena su iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 70.000 €, pri čemu je preostali dio sredstava Agencija u toku godine trebalo da ostvari iz sopstvenih prihoda iz nakanada koji plaćaju vršioci.

Za realizaciju opredijeljenih sredstava iz budžeta, 6. marta 2020. godine zaključen je sporazum između Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (Ministarstvo) i Agencije, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze ova dva organa, koja se odnose na isplatu finansijskih sredstava za obavljanje poslova regulacije komunalnih djelatnosti, u iznosu od 70.000 €.

Navedenim sporazumom predviđeno je da će se opredijeljena sredstva koristiti isključivo za obavljanje poslova regulacije komunalnih djelatnosti, zarade zaposlenih, jačanje kapaciteta Agencije, obezbjeđivanje uslova za osposobljavanje, usavršavanje i rad zaposlenih u Službi za regulisane komunalne djelatnosti, obezbjeđivanje prostornih i tehničkih pretpostavki za rad navedene službe, kao i za pokriće indirektnih (zavisnih) troškova koji su neophodni za rad Agencije u dijelu koji se odnosi na regulisane komunalne djelatnosti.

Zavisni troškovi su troškovi koji su zajednički na nivou Agencije i odnose se na: materijal i usluge za održavanje higijene, električnu energiju, usluge fiksne telefonije i interneta, usluge održavanja osnovnih sredstava, deponovanja i odvoza komunalnog otpada, vode i kanalizacije, usluge računovodstva, revizije, registracije vozila i ostale neproizvodne usluge. Takođe, zavisni troškovi odnose se i na troškove zarada za obavljanje poslova organa upravljanja i rukovođenja, kao i za obavljanje poslova drugih službi, srazmjerno obavezama koje se odnose na regulisane komunalne djelatnosti.

U skladu sa obavezom utvrđenom predmetnim sporazumom, Agencija je u decembru 2020. godine sačinila i dostavila Ministarstvu Izvještaj o realizovanim aktivnostima sa izvještajem o utrošenim sredstvima za 2020. godinu.

Sredstva koja su predmet Sporazuma nijesu se koristila za pokriće indirektnih (zavisnih) sredstava, kraja su neophodna za rad Agencije u dijelu koji se odnosi na regulisane komunalne djelatnosti, jer ista nijesu bila dovoljna za pokriće ovih troškova.

Kako je Agencija tokom 2020. godine u potpunosti implementirala sva podzakonska akta koja je prethodno donijela u skladu sa Zakonom i započela regulaciju u punom obimu nadležnosti, stvorili su se uslovi za samostalno finansiranje Agencije iz naknada koju plaćaju vršioci.

S tim u vezi, Agencija je u martu 2020. godine dostavila Vladi Crne Gore, na davanje saglasnosti, predlog Odluke o iznosu naknade koju plaćaju vršioci regulisanih komunalnih djelatnosti u 2020. godini i planirala da istu implementira od juna 2020. godine. Međutim, Vlada Crne Gore je tek 6. novembra 2020. godine dala saglasnost Agenciji na visinu naknade za 2020. godinu, i to u iznosu od 0,0475 € na mjesečnom nivou po korisniku usluge koju vršilac pruža obavljanjem regulisane komunalne djelatnosti. Nakon dobijene saglasnosti Vlade, Odbor Agencije je na sjednici od 10. novembra 2020. godine donio Odluku o iznosu naknade koju plaćaju vršioci regulisanih komunalnih djelatnosti u 2020. godini.

Agencija je otpočela naplatu naknada od 26. novembra 2020. godine i to za dio novembra (od 26. do 30. novembra) i decembar 2020. godine. Agencija je na osnovu naknada u 2020. godini prihodovala iznos od 24.813 €, umjesno planiranih 174.699 €.

Iz gore navedenog proizilazi da je Agencija u toku 2020. godine raspolagala finansijskim sredstvima u iznosu od svega 102.811 € za finansiranje poslova regulacije regulisanih komunalnih djelatnosti. Trošenje navedenih sredstava odnosilo se na: troškove materijala u iznosu od 5.202 €; troškove bruto zarada, naknada zarada i ostalih ličnih primanja u iznosu od 82.074 €, troškove službenih putovanja u iznosu od 36,00 €; troškova proizvodnih usluga u iznosu od 1.469 €; troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 4.766 €; troškove zakupa 3.669 € i troškove koji se izdvajaju u stambeni fond 5.263 €.

S obzirom na raspoloživa sredstva u 2020. godini, Agencija se suočila sa brojnim finansijskim izazovima kada je u pitanju finansiranje regulacije regulisanih komunalnih djelatnosti. Neposredno prije mogućnosti naplate naknada od strane vršilaca, Agencija je nakon isplate zarade i drugih primanja zaposlenim angažovanih na poslovima regulisane komunalne djelatnosti za mjesec oktobar 2020. godine, na računu Agencije za oblast komunalnih djelatnosti, raspolagala sa nedovoljno sredstava za tekuće obaveze. Stoga je Odlukom Odbora Agencije broj 20/4570-2 od 27.11.2020. godine izvršeno privremeno usmjeravanje sredstava u iznosu od 65.000 € sa računa 520-34372-70 (energetika) na račun 520-34498-80 (RKD). Navedena sredstva su vraćena na račun energetike nakon ostvarivanja prihoda od naknada koje plaćaju vršioci, i to 26.03.2021. godine.

Dalje, bitno je navesti da je umjesto planiranih pet zaposlenih, u 2020. godinu Služba, od oktobra funkcionisala sa svega tri zaposlena, što dugoročno nije održivo, a uzimajući u obzir činjenicu da se aktivnosti Agencije povećavaju i usložnjavaju, pa je za kvalitetno sprovođenje istih potrebno angažovati veći broj zaposlenih u budućem periodu.

3. AKTIVNOSTI AGENCIJE VEZANE ZA REGULISANE KOMUNALNE DJELATNOSTI

Uprkos svim izazovima u poslovanju sa kojima se Agencija suočila u 2020. godini, a o kojima je bilo riječi u prethodnim poglavljima, 2020. godina ostaje zabilježena kao godina u kojoj su se po prvi put u Crnoj Gori utvrdile regulisane cijene u oblasti regulisanih komunalnih djelatnosti. Konkretno, u 2020. godini Agencija je pripremila i usvojila Metodologiju za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti, čime su, uz već usvojena podzakonska akta u prethodnim godinama, stvoreni uslovi za sprovođenje regulacije u punom kapacitetu. Pored rada na pripremi i donošenju navedenog akta, izvještajni period naročito karakteriše intenzivna komunikacija sa vršiocima radi prikupljanja podataka o njihovom radu i istovremeno praćenju stanja u sektoru, međusobno poređenje indikatora poslovanja vršilaca, licenciranje subjekata, obuka vršilaca u cilju implementacije Metodologije, kao i intenzivne aktivnosti na donošenju odluka o davanju saglasnosti na predlog cijena vršilaca i drugih poslova koje obuhvata regulacija predmetnih djelatnosti, a koji su dati u nastavku.

3.1. Rad na izradi podzakonskih akata

Agencija je u 2020 godine intenzivno radila na podzakonskim aktima, što je za rezultat imalo donošenje svih podzakonskih akata na osnovu ovlaštenja utvrđenih Zakonom, čime je Agencija ispunila svoje zakonske obaveze u tom dijelu.

Tokom 2019. godine, Agencija je donijela Pravila o licencama za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti („Službeni list CG”, br. 58/19 i 10/20) i Pravila o minimumu kvaliteta i obima poslova za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti („Službeni list CG”, broj 58/19). Donošenju navedenih pravila prethodila je javna rasprava. Prije toga, Agencija je još u 2018. godini donijela Pravila o poređenju poslovanja i pokazatelja učinaka vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti („Službeni list CG”, broj 69/18).

Agencija je, u Zakonom propisanom roku, 11. juna 2020. godine donijela Metodologiju za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti. Donošenju ove metodologije je prethodilo i sprovođenje javne rasprave, koja je zbog situacije izazvane pojavom i širenjem COVID-19 trajala 30 dana, odnosno dvostruko više od zakonom propisanog minimuma, a sve u cilju kvalitetnijeg dijaloga sa zainteresovanim stranama. Tako je Agencija pozvala sva zainteresovana fizička i pravna lica, da se uključe u javnu raspravu davanjem predloga, sugestija i komentara i time daju svoj doprinos u razmatranju i utvrđivanju navedenog akta.

Nacrt metodologije za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti je bio pripremljen u 2018. godini i stavljen na javnu raspravu u junu 2018. godine i martu (izmijenjeni akt) 2019. godine. Zaključak sa ovih rasprava bio je da treba sačekati izmjene Zakona, kroz koje bi se poboljšala tada važeća zakonska rješenja. Zakon je u članu 54 stav 4 propisivao da cijena komunalnih usluga, odnosno komunalnih proizvoda po jedinici mjere ne smije da bude različita za pojedine

korisnike, odnosno pravna i fizička lica, pa je zahtjev svih vršilaca bio da se moraju stvoriti uslovi da vršioci postepeno izjednače cijene između fizičkih i pravnih lica.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni list CG”, broj 66/19) donijet je u decembru 2019. godine. Istim je utvrđeno da će se cijena komunalnih usluga, odnosno komunalnih proizvoda po jedinici mjere izjednačiti u periodu od pet godina od dana stupanja na snagu tog zakona. Takođe, Agenciji je dato ovlašćenje da utvrđuje uslove za obavljanje komunalnih djelatnosti (član 22 stav 3) i aktivno učestvuje u utvrđivanju cijena na način da zahtijeva od vršioca da izmijeni elemente koji ulaze u cijenu, uključujući i troškove, za koje ocijeni da su neopravdani, odnosno da nijesu utvrđeni na propisani način (član 49 stav 3). Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnim djelatnostima utvrđen je rok za Agenciju da donese metodologiju u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu tog zakona, odnosno do sredine juna 2020. godine.

S tim u vezi, Metodologija za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti donijeta je u zakonom propisanom roku i objavljena u „Službenom listu Crne Gore”, broj 56/20. Donošenjem ove Metodologije, obaveze Agencije za donošenje podzakonskih akata, na osnovu ovlašćenja utvrđenih Zakonom, su u potpunosti ispunjene. Kako je nakon donošenja predmetne Metodologije slijedila njena primjena, a polazeći od činjenice da ista zahtijeva angažovanje multidisciplinarnih timova unutar vršilaca, Agencija je zbog neizvjesnosti razvoja situacije sa COVID-19 pripremila i vršiocima dostavila Uputstvo za popunjavanje obrazaca Metodologije u elektronskom obliku namijenjeno obrađivačima zahtjeva. Dodatno, Agencija je organizovala tri radionice posvećene pripremi vršilaca za postupak podnošenja zahtjeva za davanje saglasnosti na predlog cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti Agenciji, odnosno popunjavanju tarifnog excel modela. Radionice, na kojima je prisustvovao ograničen broj predstavnika vršilaca u cilju obezbjeđivanja poštovanja epidemiloških mjera, su održane 3. 8. i 10. jula 2020. godine.

Dodatno, u cilju razumijevanja prvog regulatornog okvira za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti uspostavljenog u Crnoj Gori, tim stručnjaka iz Agencije je pripremio i *“Vodič kroz regulatorni okvir za regulisane komunalne djelatnosti za prvi regulatorni period (2021)”*. Ova publikacija, namijenjena kako vršiocima i ostalim sektorskim akterima, tako i drugim zainteresovanim stranama, sadrži: pregled pravnog i institucionalnog okvira; opis uloge, značaja i organizacije Agencije; pregled stanja sektora regulisanih komunalnih djelatnosti prije započinjanja regulacije; pregled smjernica, politike i strateških opredjeljenja Crne Gore u razvoju sektora; uvid u teorijske osnove ekonomske regulacije mrežnih djelatnosti sa posebnim osvrtom na sektor regulisanih komunalnih djelatnosti; uvid u evropska iskustva u određivanju cijena za vodu i otpadne vode i pregled prvih podzakonskih akata koje je Agencija donijela za sektor regulisanih komunalnih djelatnosti.

3.2. Davanje saglasnosti na predlog cijena vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti

Metodologija za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti stupila je na snagu 23. juna 2020. godine. U skladu sa istom, vršioci su bili u obavezi da u roku od dva mjeseca

od stupanja na snagu Metodologije podnesu Agenciji zahtjev za davanje saglasnosti na predlog cijena usluga, odnosno do 24. avgusta 2020. godine.

U periodu od 24. avgusta do kraja 2020. godine, Agencija je dala 23 saglasnosti na predlog cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti i to 15 saglasnosti koje se odnose na predlog cijena za obavljanje djelatnosti javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama, sedam saglasnosti koji se odnose na predlog cijena za obavljanje djelatnosti crpljenja, odvoza i zbrinjavanja komunalnih otpadnih voda iz septičkih jama i jednu saglasnost koja se odnosi na predlog cijena za obavljanje djelatnosti prečišćavanja komunalnih otpadnih voda. Agencija je donijela odluke o davanju saglasnosti na predlog cijena usluga za 2021. godinu za fizička i pravna lica, za:

- javno vodosnabdijevanje i upravljanje komunalnim otpadnim vodama za DOO „Vodovod i kanalizacija“ Podgorica, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Berane, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Herceg Novi, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Kotor, DOO „Komunalne usluge Gradac“ Mojkovac, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić, DOO „Vodovod“ Pljevlja, DOO „Komunalne djelatnosti“ Plav, DOO „Komunalno“ Plužine, DOO „Komunalne djelatnosti“ Šavnik, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Tivat, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Ulcinj, DOO „Vodovod Bistrica“ Bijelo Polje i DOO „Komunalno i vodovod Žabljak“;
- prečišćavanje komunalnih otpadnih voda za DOO „PPOV Kotor-Tivat“ Tivat;
- crpljenje, odvoz i zbrinjavanje komunalnih otpadnih voda iz septičkih jama za DOO „S&E Tehnica“ Bar, DOO „Agencija za stanovanje“ Podgorica, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Berane, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Herceg Novi, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić, DOO „Komunalne djelatnosti“ Plav i DOO „Vodovod i kanalizacija“ Podgorica.

Agencija je do sastavljanja ovog izvještaja dala saglasnost na predloge cijena za 2021. godinu svim vršiocima koji su Agenciji predali zahtjev za davanje saglasnosti na predlog cijena, osim DOO „Vodovod i kanalizacija“ Andrijevića. Razlog za donošenje odluke o odbijanju davanja saglasnosti na predlog cijena DOO „Vodovod i kanalizacija“ Andrijevića je neposjedovanje programa obavljanja regulisanih komunalnih djelatnosti za 2020. godinu, koji se, između ostalog, koristi za utvrđivanja predloga cijena 2021. godinu. Ovaj vršilac nije imao program obavljanja regulisanih komunalnih djelatnosti za 2020. godinu, iako je članom 26 Zakona utvrđena obaveza da ovaj program, na predlog vršioca, donosi skupština jedinice lokalne samouprave do kraja tekuće, za narednu godinu.

DOO „Komunalne djelatnosti“ Gusinje i DOO „Komunalna djelatnost“ Petnjica do danas nijesu podnijeli zahtjeve za davanje saglasnosti na predlog cijena za 2021. godinu.

Zakonom je definisano da ako vršilac ne podnese zahtjev za davanje saglasnosti na predlog cijena za obavljanje regulisane komunalne djelatnosti u roku, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave odbije davanje saglasnosti na predlog cijena ili iz drugog razloga ne dođe do utvrđivanja cijena za obavljanje regulisane komunalne djelatnosti, primjenjivaće se privremene cijene, koje su 10% niže od visine cijene po jedinici mjere iskazane na računu u mjesecu koji prethodi mjesecu u kojem se podnosi zahtjev (jul 2020. godine).

Ipak, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Andrijevića, DOO „Komunalne djelatnosti“ Gusinje i DOO „Komunalna djelatnost“ Petnjica su u 2021. godini nastavili da primjenjuju stare cijene, odnosno nijesu primijenili privremenu cijenu propisanu Zakonom.

U skladu sa članom 56 stav 2 Zakona nadležni organ lokalne uprave dužan je da u roku od 15 dana od dana primjene nove cijene regulisane komunalne usluge o tome obavijesti Agenciju. S obzirom da je Opština Berane jedina jedinica lokane samouprave koja je obavijestila Agenciju o primjeni cijena za 2021. godinu, utvrđenih u skladu sa Zakonom i Metodologijom, Agencija se krajem aprila 2021. godine obratila ostalim jedinicama lokane samouprave da dostave informacije o cijenama usluga nakon 1. januara 2021. godine i to informacije o visini cijena regulisanih komunalnih usluga i datumu početka njihove primjene. Predlozi cijena za 2021. godinu na koje je Agencija dala saglasnost i početak primjene ovih cijena sumirani su u sljedećoj tabeli.

Tabela 3.1 Pregled cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti za 2021. godinu na koje je Agencija dala saglasnost¹

Vršilac		JV		POKOV		PKOV	Datum početka primjene cijene
		fizička lica	pravna lica	fizička lica	pravna lica		
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Berane	f.d.c.	0,4234	2,1086	0,1837	0,1837	-	01.01.2021.
	v.d.c.	0,2277	0,8237	0,1809	0,6545	-	
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad	f.d.c.	1,4027	1,4027	1,2144	1,2144	-	nema informacija
	v.d.c.	0,6281	1,0546	0,6771	0,9180	-	
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Herceg Novi	f.d.c.	1,0054	1,0054	0,5639	0,5639	-	nema informacija
	v.d.c.	0,8074	1,5739	0,1628	0,3302	-	
DOO „Vodovod i kanalizacija Kotor“	f.d.c.	0,7689	0,7689	0,7536	0,7536	-	01.02.2021.
	v.d.c.	0,8430	1,6018	0,2585	0,2585	-	
DOO „Komunalne usluge Gradac“ Mojkovac	f.d.c.	0,8590	0,8590	0,3978	0,3978	-	01.01.2021.
	v.d.c.	0,2508	0,8312	0,1783	0,5910	-	
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić	f.d.c.	1,4911	3,3067	1,0264	1,0264	-	nema informacija
	v.d.c.	0,5126	1,1367	0,2572	0,5598	-	
DOO „Komunalne djelatnosti“ Plav	f.d.c.	0,2294	2,7755	0,0426	0,0426	-	nema informacija
	v.d.c.	0,2749	0,7804	0,1896	0,4784	-	
DOO „Komunalno“ Plužine	f.d.c.	2,1122	2,1122	0,1537	0,1537	-	01.01.2021.
	v.d.c.	0,2672	1,0789	0,1083	0,4351	-	

¹ f.d.c. - fiksni dio cijene

v.d.c. - varijabilni dio cijene

JV - javno vodosnabdijevanje

POKOV - prihvatanje i odvođenje komunalnih otpadnih voda

PKOV - prečišćavanje komunalnih otpadnih voda

DOO „Vodovod“ Pljevlja	f.d.c.	1,7240	3,5859	0,5088	1,0582	-	01.01.2021.
	v.d.c.	0,4304	1,2827	0,0744	0,2216	-	
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Podgorica	f.d.c.	1,0224	1,0224	0,2976	0,2976	0,1384	01.01.2021.
	v.d.c.	0,3178	0,9607	0,1192	0,3667	0,1384	
DOO „Komunalne djelatnosti“ Šavnik	f.d.c.	3,6283	3,6283	0,1145	0,1145	-	nema informacija
	v.d.c.	0,3548	0,5676	0,0330	0,0527	-	
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Tivat	f.d.c.	2,1574	4,5845	0,6222	0,6222	-	01.02.2021.
	v.d.c.	1,0100	1,9190	0,2857	0,5429	-	
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Ulcinj	f.d.c.	0,9470	0,9470	0,1381	0,1381	-	01.02.2021.
	v.d.c.	0,8515	1,7615	0,2836	0,7942	-	
DOO „PPOV Kotor- Tivat“ Tivat	-	-	-	-	-	0,1986	nema informacija

Tabela 3.2 Pregled cijena usluge crpljenja, odvoza i zbrinjavanja otpadnih voda iz septičkih jama za 2021. godinu na koje je Agencija dala saglasnost

Vršilac	Cijena
DOO „Agencija za stanovanje“ Podgorica	8,6445 €/m ³
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Berane	11,1866 €/m ³
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Herceg Novi	12,2906 €/m ³
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić*	5,4806 €/m ³ i 1,9108 €/km
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Podgorica	13,6601 €/m ³
DOO „Komunalne djelatnosti“ Plav	21,6624 €/m ³
DOO „S&E Tehnica“ Bar*	8,6720 €/m ³ i 0,9864 €/km

U skladu sa članom 21 stav 4 Metodologije za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti („Službenom listu Crne Gore“, broj 56/20) propisano je da se cijena usluge može izraziti u eurima po kilometru (za transport komunalne otpadne vode) i eurima po m³ komunalne otpadne vode koja se crpi iz septičke jame i zbrinjavanja na propisanom mjestu ili eurima po m³ komunalne otpadne vode (koja uključuje i transport komunalnih otpadnih voda). Svi vršioc, izuzev ViK Nikšić i DOO S&E Tehnica Bar opredijelili su se za cijenu u eurima po m³, dok su se ViK Nikšić i DOO S&E Tehnica Bar opredijelili za cijenu u eurima po m³ za crpljenje i zbrinjavanje komunalne otpadne vode iz septičke jame i eurima po km za transport otpadne vode iz septičkih jama.

3.3. Licence za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti

U skladu sa Pravilima o licencama za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti, Agencija izdaje licence za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti licima koja ispunjavaju uslove utvrđene Zakonom i tim pravilima.

Članom 23 stav 2 tačka 2 Zakona i Pravilnikom o bližim uslovima i načinu vođenja registra vršilaca komunalnih djelatnosti i izdatih rješenja o ispunjenosti uslova za obavljanje komunalnih djelatnosti („Službeni list CG”, broj 77/17), utvrđeno je da Agencija Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, kao organu nadležnom za vođenje navedenog registra, dostavlja rješenja o izdatim licencama za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti.

Agencija je u toku 2020. godine izdala ukupno 24 licence, dok su dva zahtjeva za izdavanje licence, i to od DOO „Komunalne djelatnosti” Plav i DOO „Komunalna djelatnost” Petnjica, odbijena kao nepotpuna, u skladu sa članom 60 Zakona o upravnom postupku, iz razloga što nijesu otklonjeni nedostaci u zahtjevu u ostavljenom roku.

Na kraju 2020. godine, 12 vršilaca nije imalo licencu za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti, pa je licenciranje nastavljeno i tokom 2021. godine.

Pregled izdatih licenci u 2020. godini dat je u tabeli u nastavku.

Tabela 3.3 Pregled izdatih licenci

Imalac licence	Broj izdatih licenci	Vrsta licence	Datum izdavanja licence
DOO „Vodovod i kanalizacija” Podgorica	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	20.03.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent, b) upravljanje i rad postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, i c) crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama.	20.03.2020.
DOO „Vodovod i kanalizacija” Cetinje	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	20.03.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se	20.03.2020.

		ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent, i b) crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama.	
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	09.04.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent, i b) crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama.	09.04.2020.
DOO „S&E Tehnica“ Bar	1	Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama	24.04.2020.
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	28.04.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent.	28.04.2020.
DOO „Vodovod i kanalizacija Kotor“	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	19.05.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent, i b) crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama.	19.05.2020.
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Herceg Novi	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	09.07.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent,	09.07.2020.

		b) upravljanje i rad postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, i c) crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama.	
DOO „PPOV Kotor-Tivat“ Tivat	1	Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za upravljanje i rad postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda.	09.07.2020.
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Tivat	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	09.07.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent.	09.07.2020.
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	9.07.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent, b) upravljanje i rad postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, i c) crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama.	9.07.2020.
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Berane	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	17.09.2020
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent, b) crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama.	17.09.2020
DOO „Komunalno“ Plužine	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje	29.09.2020.
		Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se	

		ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent.	
DOO „Vodovod“ Pljevlja	2	Licenca za javno vodosnabdijevanje Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama, i to za: a) prihvatanje i odvođenje otpadnih voda iz domaćinstava i voda sličnog sastava javnom kanalizacijom, odnosno predtretiranih otpadnih voda nastalih tokom proizvodnog procesa koje se ispuštaju u mrežu javne kanalizacije za otpadne vode i njihovo ispuštanje u recipijent, b) crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama.	15.10.2020.
Vrsta licence			Broj izdatih licenci
Licenca za javno vodosnabdijevanje			11
Licenca za upravljanje komunalnim otpadnim vodama			13
UKUPNO			24

Agencija kontinuirano dostavlja Ministarstvu rješenja o izdatim licencama za potrebe registra vršilaca komunalnih djelatnosti, koji ovo ministarstvo vodi u skladu sa Zakonom.

3.4. Poređenje poslovanja i pokazatelja učinaka vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti (benčmarking)

U skladu sa Pravilima o poređenju poslovanja i pokazatelja učinaka vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti (benčmarking), Agencija je nastavila aktivnosti na realizaciji Zakonom propisane obaveze međusobnog poređenja poslovanja i pokazatelja učinaka vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti na bazi propisanih indikatora.

Navedena Pravila stupila su na snagu 2. novembra 2018. godine. Cilj ovih pravila je formiranje baze podataka neophodne za izračunavanje, vrednovanje i poređenje indikatora poslovanja vršilaca, sagledavanje održivosti i kvaliteta usluga javnog vodosnabdijevanja, prikupljanja i odvođenja komunalnih otpadnih voda i prečišćavanja komunalnih otpadnih voda, kao i utvrđivanje segmenata poslovanja kod kojih je neophodno unapređenje poslovanja vršilaca ili uslova u kojima vršioci posluju. Saglasno navedenim pravilima, Agencija priprema godišnji izvještaj o poređenju indikatora poslovanja vršilaca i to do 31. oktobra tekuće za prethodnu godinu.

U skladu sa gore navedenim, u izvještajnom periodu vršioci su dostavljali Agenciji podatke o poslovanju za 2019. godinu, a na osnovu kojih je Agencija sačinila Godišnji izvještaj o poređenju indikatora poslovanja vršilaca za 2019. godinu, koji je usvojen na sjednici Odbora Agencije 30. oktobra 2020. godine. Izvještaj je objavljen na internet stranici Agencije i dostavljen vršiocima, jedinicama lokalne samouprave, organima državne uprave nadležnim za komunalne djelatnosti,

odnosno upravljanje vodama, kao i drugim subjektima koji su povezani sa regulisanim komunalnim djelatnostima.

Pored aktivnosti na sačinjavanju Godišnjeg izvještaja o poređenju indikatora poslovanja vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti za 2019. godinu, Agencija je u toku izvještajnog perioda nastavila i aktivnosti na prikupljanju i obradi podataka o poslovanju vršilaca za 2020. godinu, koje vršioci Agenciji dostavljaju kvartalno.

4. PRAĆENJE STANJA U SEKTORU REGULISANIH KOMUNALNIH DJELATNOSTI

Kako je prethodno navedeno, sadržaj ovog izvještaja nije utvrđen Zakonom, ali je Agencija u cilju upoznavanja Skupštine Crne Gore sa stanjem u sektoru regulisanih komunalnih djelatnosti i u ovaj izvještaj uvrstila poglavlje u kojem je dat njegov kratki pregled.

Agencija je informacije date u ovom poglavlju sačinila na osnovu podataka koje vršioци dostavljaju u skladu sa Pravilima o poređenju poslovanja i pokazatelja učinaka vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti.

Analiza stanja sektora javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama u 2020. godini ne obuhvata ViK Danilovgrad, ViK Nikšić i KD Gusinje, jer ovi vršioци do sačinjavanja Izvještaja nijesu dostavili podatke o poslovanju za 2020. godinu. Podatke o količini zahvaćene vode nije dostavilo KD Žabljak, dok je KD Plužine dostavilo nepouzdan podatak o količini zahvaćene vode koji nije mogao biti razmatran u daljoj analizi. Kao i prethodnih godina, ViK Bar i ViK Ulcinj nijesu dostavili ispravne podatke o količinama fakturisane vode, a ViK Bar nije dostavio ni podatke o fakturisanim vrijednostima.

Kako Zakon nije predvidio kaznenu odredbu za vršioce koji povrede obavezu dostavljanja podataka na zahtjev Agencije, Agencija je u više navrata upućivala zahtjeve i urgencije navedenim vršiocima i podsjećala ih na obavezu dostavljanja podataka o poslovanju.

Ovakav pristup vršilaca, koji i pored obaveze utvrđene Zakonom Agenciji ne dostavljaju podatke o poslovanju, onemogućava cjelokupno sagledavanje stanja u sektoru regulisanih komunalnih djelatnosti i praćenje promjena podataka poslovanja kroz godine, kako na nivou samog vršioца tako i na nivou Crne Gore. Pritom je važno istaći da su traženi podaci o poslovanju, podaci koje bi svaki vršilac trebalo da posjeduje i evidentira prikom redovnog obavljanja djelatnosti u skladu sa zakonom.

Pored navedenog, KD Gusinje i ViK Kolašin nijesu dostavili podatke o poslovanju za 2019. godinu, što onemogućava sprovođenje uporedne analize podataka za 2019. i 2020. godinu. Nedostavljanje podataka dugoročno utiče na kvalitet izvještavanja o stanju sektora regulisanih komunalnih djelatnosti, jer se, osim podataka o poslovanju za izvještajni period, koriste i podaci iz ranijeg perioda kako bi se prikazale promjene u sektoru kroz godine.

Važno je istaći da su, kao i prethodnih godina, podatke o poslovanju za 2020. godinu zadovoljavajućeg kvaliteta, blagovremeno dostavljali ViK Kotor, ViK Tivat, ViK Podgorica, ViK Budva, ViK Cetinje i ViK Herceg Novi. Takođe, neophodno je naglasiti da podatke o poslovanju Agenciji dostavljaju i dva vršioца koja su otpočela samostalno poslovanje u 2020. godini, PPOV Kotor-Tivat i Otpadne vode Budva.

Iz gore navedenih razloga, Agencija nije u mogućnosti da u ovom izvještaju, kao u prethodnim, da pregled stanja u sektoru po regionima, kao ni da vrši poređenje po regionima ili ukupno za 2019. i 2020. godinu, već su prikazani podaci, odnosno indikatori za pojedinačne vršioce.

Tokom izvještajnog perioda, regulisane komunalne djelatnosti u Crnoj Gori obavljalo je ukupno 25 vršilaca, kao i dva vršioca koji obavljaju samo djelatnost crpljenja, odvoza i zbrinjavanja otpadnih voda iz septičkih jama. Četiri vršioca obavljaju samo regulisane komunalne djelatnosti, odnosno djelatnosti javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama, dok 12 vršilaca pored regulisanih komunalnih djelatnosti obavljaju i djelatnost upravljanja atmosferskim vodama. Sedam vršilaca, osim regulisanih komunalnih djelatnosti, obavlja i druge komunalne djelatnosti, kao što su upravljanje komunalnim otpadom, upravljanje javnom rasvjetom i dr. Dva vršioca obavljaju samo djelatnost upravljanja komunalnim otpadnim vodama i to prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, dok dva vršioca obavljaju isključivo djelatnost crpljenja, odvoza i zbrinjavanja otpadnih voda iz septičkih jama.

Tabela 4.1 Podjela vršilaca po djelatnostima koje obavljaju

Vršilac
<i>Regulisane komunalne djelatnosti</i>
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva (<i>ViK Budva</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Herceg Novi (<i>ViK Herceg Novi</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Kotor (<i>ViK Kotor</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Tivat (<i>ViK Tivat</i>)
<i>Regulisane komunalne djelatnosti i upravljanje atmosferskim vodama</i>
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Andrijevisa (<i>ViK Andrijevisa</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar (<i>ViK Bar</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Berane (<i>ViK Berane</i>)
DOO „Vodovod Bistrica“ Bijelo Polje (<i>ViK Bijelo Polje</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Cetinje (<i>ViK Cetinje</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad (<i>ViK Danilovgrad</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Kolašin (<i>ViK Kolašin</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić (<i>ViK Nikšić</i>)
DOO „Vodovod“ Pljevlja (<i>ViK Pljevlja</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Podgorica (<i>ViK Podgorica</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Rožaje (<i>ViK Rožaje</i>)
DOO „Vodovod i kanalizacija“ Ulcinj (<i>ViK Ulcinj</i>)
<i>Regulisane komunalne djelatnosti i druge komunalne djelatnosti</i>
DOO „Komunalne djelatnosti“ Gusinje (<i>KD Gusinje</i>)
DOO „Komunalne usluge Gradac“ Mojkovac (<i>KD Mojkovac</i>)

DOO „Komunalna djelatnost“ Petnjica (*KD Petnjica*)

DOO „Komunalne djelatnosti“ Plav (*KD Plav*)

DOO „Komunalno“ Plužine (*KD Plužine*)

DOO „Komunalne djelatnosti“ Šavnik (*KD Šavnik*)

DOO „Komunalno i vodovod“ Žabljak (*KD Žabljak*)

Upravljanje komunalnim otpadnim vodama – prečišćavanje komunalnih otpadnih voda

DOO „Otpadne vode“ Budva

DOO „PPOV Kotor-Tivat“ Tivat

Upravljanje komunalnim otpadnim vodama – crpljenje, odvoz i zbrinjavanje otpadnih voda iz septičkih jama

DOO „Agencija za stanovanje“ Podgorica

DOO „S&E Tehnica“ Bar

U privrednim društvima koja obavljaju regulisane komunalne djelatnosti u 2020. godini bilo je zaposleno ukupno 2.022 lica, odnosno 8 zaposlenih na 1.000 korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja. U poređenju sa razvijenim zemljama gdje u prosjeku radi 4–7 zaposlenih na 1.000 korisnika, ovo bi mogao biti pokazatelj prekomjernog broja zaposlenih. Međutim, treba pomenuti da su ovdje uračunati i zaposleni koji ne rade samo na poslovima regulisanih komunalnih djelatnosti, već i na poslovima drugih komunalnih djelatnosti koje vršioци obavljaju.

Tabela 4.2 Broj zaposlenih kod vršilaca u 2020. godini

Vršilac	Broj zaposlenih	Broj zaposlenih na 1000 korisnika
<i>Primorski region ukupno</i>	802	7
ViK Bar	162	7
ViK Budva	236	8
ViK Herceg Novi	143	6
ViK Kotor	79	5
ViK Tivat	57	6
ViK Ulcinj	125	12
<i>Središnji region ukupno</i>	658	7
ViK Cetinje	75	10
ViK Danilovgrad	-	-
ViK Nikšić	-	-
ViK Podgorica	583	7
<i>Sjeverni region ukupno</i>	562	13

ViK Andrijevića	19	27
ViK Berane	51	5
ViK Bijelo Polje	66	8
KD Gusinje	-	-
ViK Kolašin	28	13
KD Mojkovac	56	25
KD Petnjica	14	62
KD Plav	55	25
KD Plužine	26	58
ViK Pljevlja	122	14
ViK Rožaje	43	13
KD Šavnik	33	250
KD Žabljak	49	17
Crna Gora ukupno	2.022	8

4.1. Javno vodosnabdijevanje

Na kraju 2020. godine, u Crnoj Gori bilo je ukupno 255.841 korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja, od čega je 232.187 korisnika iz kategorije fizička lica i 23.654 korisnika iz kategorije pravna lica. U narednoj tabeli prikazan je broj korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja.

Tabela 4.3 Broj korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja

Vršilac	2020.			2019.	2020/ 2019 (%)
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno	Ukupno	
Primorski region					
ViK Bar	23.075	2.294	25.369	24.619	3,0%
ViK Budva	27.951	2.328	30.279	29.605	2,3%
ViK Herceg Novi	22.217	1.612	23.829	23.410	1,8%
ViK Kotor	14.014	1.046	15.060	14.705	2,4%
ViK Tivat	9.647	631	10.278	9.967	3,1%
ViK Ulcinj	9.621	984	10.605	10.338	2,6%
Središnji region					
ViK Cetinje	6.492	769	7.261	7.115	2,1%
ViK Danilovgrad	-	-	-	-	-

ViK Nikšić	-	-	-	-	-
ViK Podgorica	81.111	10.130	91.241	87.009	4,9%

Sjeverni region

ViK Andrijevica	610	95	705	704	0,1%
ViK Berane	8.923	832	9.755	9.693	0,6%
ViK Bijelo Polje	7.969	845	8.814	8.762	0,6%
KD Gusinje	-	-	-	-	-
ViK Kolašin	1.953	175	2.128	-	-
KD Mojkovac	2.032	259	2.291	2.277	0,6%
KD Petnjica	210	18	228	225	1,3%
KD Plav	1.995	178	2.173	2.202	-1,32%
KD Plužine	419	32	451	454	-0,7%
ViK Pljevlja	8.109	858	8.967	9.290	-3,5%
ViK Rožaje	3.069	370	3.439	3.414	0,7%
KD Šavnik	106	26	132	134	-1,5%
KD Žabljak	2.664	172	2.836	2.760	2,8%

Broj korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja u 2020. godini povećao se kod vršilaca u Primorskom i Središnjem regionu, dok je u Sjevernom regionu zabilježeno smanjenje broja korisnika u Plavu, Plužinama, Pljevljima i Šavniku.

Najviše korisnika u 2020. godini bilo je u Podgorici (91.241), gdje je zabilježen i najveći broj novih korisnika (4.232). Procentualno, najveći porast broja korisnika u toku 2020. godine bio je takođe u Podgorici i to za 4,86% veći u odnosu na prethodnu godinu.

Četiri vršioca imaju manje od 1.000 korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja (Andrijevica, Petnjica, Plužine i Šavnik), a najmanje korisnika je u Šavniku i to 134. Pet vršilaca ima između 1.000 i 5.000 korisnika (Kolašin, Mojkovac, Plav, Rožaje i Žabljak). Svi navedeni vršioci nalaze se u Sjevernom regionu.

U ukupnom broju korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja dominantni su korisnici iz kategorije fizička lica, koji predstavljaju 91% ukupnog broja korisnika.

U toku 2020. godine sa lokalnih vodoizvorišta, za potrebe javnog vodosnabdijevanja, zahvaćeno je ukupno 107.097.464,00 m³ vode. Pored pomenutih vršilaca koji nijesu dostavili podatke o poslovanju, ovaj podatak ne obuhvata KD Žabljak, jer ovaj vršilac, kao što je prethodno navedeno, nije dostavio podatak o količinama zahvaćene vode. Podatak o količini zahvaćene vode koji je dostavilo KD Plužine nije razmatran, jer je ovaj podatak nepouzdan, budući da je skoro jednak količini vode koja je isporučena korisnicima, što ukazuje da taj podatak nije realan.

Najveća količina vode zahvaćena je u Podgorici, 38.108.895,00 m³, što čini 36% od ukupno zahvaćene vode na vodoizvorištima u Crnoj Gori. Ipak, tačan podatak o količini vode koju je ViK Podgorica zahvatilo za potrebe snabdijevanja vodom svojih korisnika nije moguće tačno utvrditi, jer navedeni podatak obuhvata i količinu vode koju ViK Podgorica isporučuje ViK Danilovgradu, a koju ViK Danilovgrad nije dostavio Agenciji (na osnovu istorijskih podataka Agencija procjenjuje da je ova količina oko 2.000.000 m³).

Kako je Agencija ukazivala i u ranijim izvještajima, podaci o zahvaćenim količinama vode se mogu jedino posmatrati kao procijenjeni, budući da većina vršilaca nije postavila uređaje za mjerenje i obezbijedila stalno i sistematsko registrovanje količina zahvaćene vode, i pored obaveze propisane članom 51 Zakona o vodama („Službeni list RCG”, br. 27/07 i „Službeni list CG”, br. 32/11, 47/11, 48/15, 52/16 i 84/18). Ovo predstavlja veliki problem kako za Agenciju koja ne može da utvrdi koliko iznosi neprihodovana voda u sistemima vršilaca tako i za druge subjekte koji donose strateške odluke vezane za investicije u komunalnu infrastrukturu.

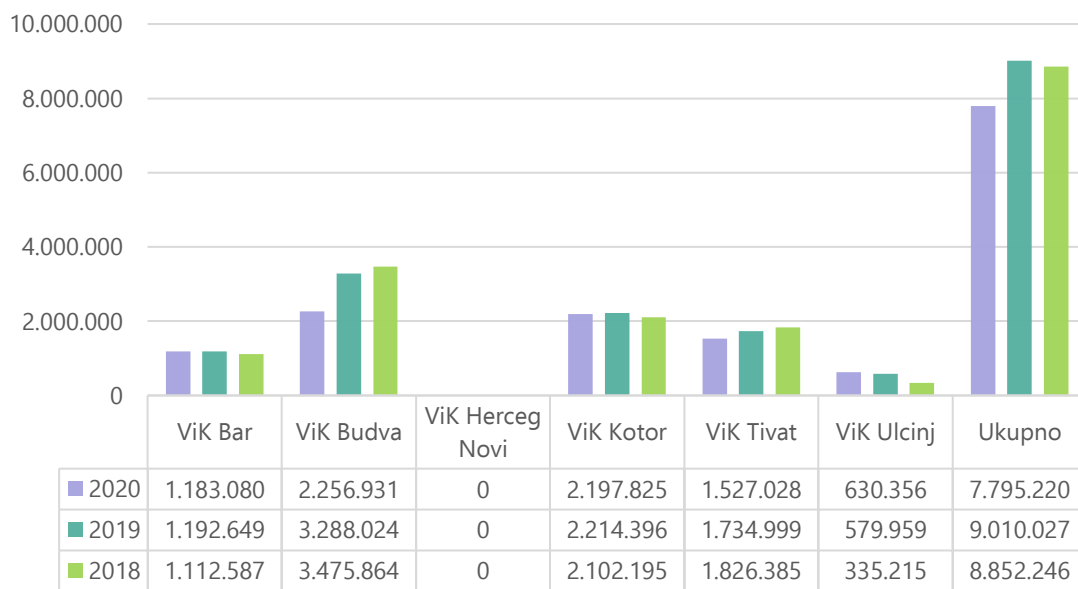
Ni u toku 2020. godine nijesu sprovedene aktivnosti na ispunjavanju ove zakonske obaveze, pa je stanje nepromijenjeno u odnosu na prethodnu godinu. Tako, od 19 vršilaca koji obavljaju djelatnost javnog vodosnabdijevanja, koji su dostavili podatke o zahvaćenoj količini vode u 2020. godini, samo njih šest je vršilo registrovanje ukupno zahvaćene količine vode, dok su dva vršioca vršila registrovanje većeg dijela količine zahvaćene vode.

U pogledu stalnog i sistematskog registrovanja ukupne količine zahvaćene vode najažurniji su vršioci iz Primorskog i Središnjeg regiona, dok se u Sjevernom regionu registrovanje zahvaćene količine vode sprovodi samo u Pljevljima.

Registrovanje količine zahvaćene vode	Djelimično registrovanje količine zahvaćene vode	Procjena količine zahvaćene vode
• ViK Bar • ViK Cetinje • ViK Herceg Novi • ViK Pljevlja • ViK Podgorica • ViK Tivat	• ViK Budva (85 %) • ViK Kotor (95 %)	• ViK Andrijevica • ViK Berane • ViK Bijelo Polje • ViK Kolašin • KD Mojkovac • KD Petnjica • KD Plav • KD Plužine • ViK Rožaje • KD Šavnik • ViK Ulcinj

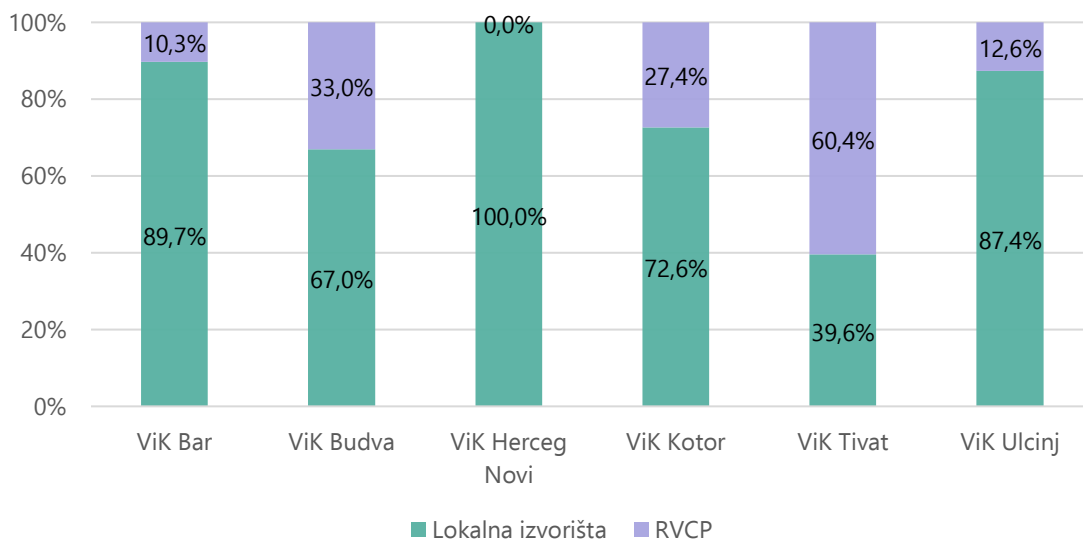
Pored vode koju zahvataju sa lokalnih izvorišta, vršioci iz Primorskog regiona su u toku 2020. godine od Regionalnog vodovoda Crnogorsko primorje (u daljem tekstu: RVCP) preuzeli ukupno 7.795.220 m³ vode, što je za 13% manje u odnosu na 2019. godinu. U odnosu na 2019. godinu značajno manju

količinu vode od RVCP u 2020. godini preuzeo je ViK Budva i to 31% manje. Kod ViK Bar i ViK Kotor je primjetno da u posljednje tri godine preuzimaju ustaljenu količinu vode iz RVCP. ViK Ulcinj je u 2020. godini preuzeo veće količine vode iz RVCP, dok je ViK Tivat preuzelo manje količine vode. I pored velikog smanjenja količine preuzete vode od RVCP u 2020. godini, najveću količinu vode od RVCP preuzeo je ViK Budva. ViK Herceg Novi u 2020, kao ni prethodnih godina nije preuzimao vodu iz sistema RVCP. Količine preuzete vode od RVCP u 2018, 2019. i 2020. godini prikazane su na dijagramu ispod.

Dijagram 4.1 Količine vode preuzete od RVCP (m³)

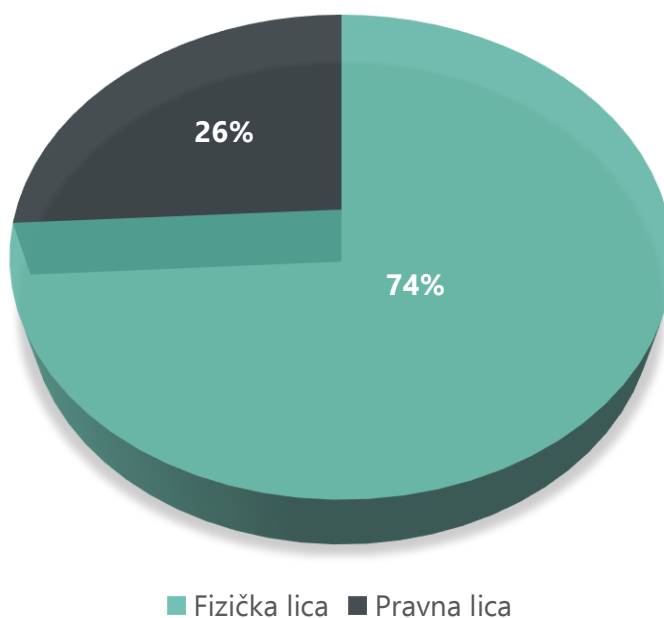
Na narednom dijagramu prikazan je odnos količine vode preuzete od RVCP i količine vode zahvaćene sa lokalnih izvorišta. Na istom se uočava da je u toku 2020. godine, od ukupno potisnute vode, procentualno najveće učešće vode iz RVCP imao ViK Tivat, čak 60,40%, što jasno ukazuje na veliku zavisnost ViK Tivat od RVCP. Sa druge strane, najmanje vode iz RVCP preuzimali su ViK Bar i ViK Ulcinj, i to ViK Bar 10,3%, a ViK Ulcinj 12,6% od ukupno potisnute količine vode. Kako je već navedeno, u 2020. godini najveće smanjenje u pogledu količine vode koje je preuzeta od RVCP bilo je u Budvi, što se reflektovalo i na odnos količina vode preuzete od RVCP i vode zahvaćene na lokalnim izvorištima, na način da je učešće vode zahvaćene na lokalnim izvorištima u 2020. godini (67 %) veće u odnosu na 2019. godinu (57 %).

Dijagram 4.2 Odnos količine vode preuzete od RVCP i količine vode zahvaćene sa lokalnih izvorišta

Uzimajući u obzir količinu zahvaćene vode sa lokalnih izvorišta i količinu vode koja je preuzeta od RVCP, u toku 2020. godine na nivou Crne Gore u vodovodne sisteme potisnuto je ukupno 114.892.684,00 m³ vode.

U toku 2020. godine vršioci su isporučili korisnicima 37.105.446 m³ vode, od čega 27.496.548 m³ korisnicima iz kategorije fizička lica i 9.608.898 m³ korisnicima iz kategorije pravna lica.

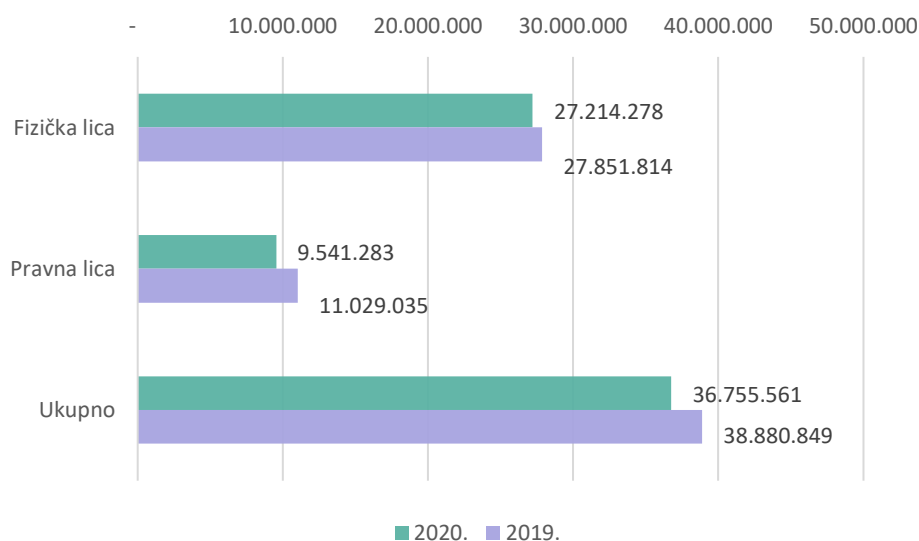
Dijagram 4.3 Odnos količine isporučene vode fizičkim i pravnim licima

Tabela 4.4 Količina isporučene vode korisnicima (m³)

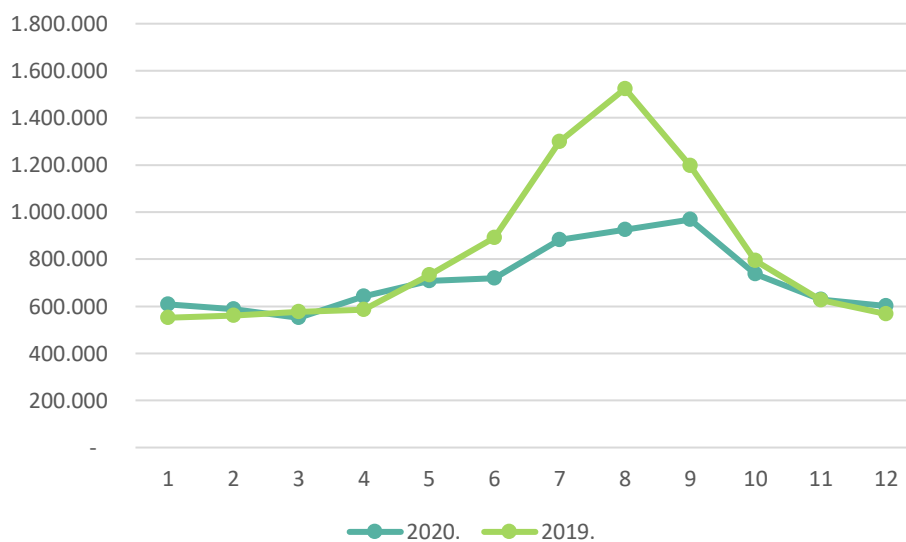
Vršilac	2020.			2019.	2020/ 2019 (%)
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno	Ukupno	
Primorski region					
ViK Bar	1.944.635	363.133	2.307.768	2.544.530	-9%
ViK Budva	1.663.026	745.823	2.408.849	3.632.953	-34%
ViK Herceg Novi	1.919.394	669.674	2.589.068	2.945.499	-12%
ViK Kotor	1.015.234	317.411	1.332.645	1.546.313	-14%
ViK Tivat	1.020.625	329.763	1.350.388	1.684.499	-20%
ViK Ulcinj	992.908	175.610	1.168.518	1.454.966	-20%
Središnji region					
ViK Cetinje	880.331	114.073	994.404	982.158	1%
ViK Danilovgrad	-	-	-	1.475.094	-
ViK Nikšić	-	-	-	3.424.462	-
ViK Podgorica	13.396.504	5.884.736	19.281.240	18.560.186	4%
Sjeverni region					
ViK Andrijevića	62.134	23.898	86.032	99.281	-13%
ViK Berane	1.054.725	172.096	1.226.821	1.284.264	-4%
ViK Bijelo Polje	1.175.329	221.951	1.397.280	1.415.162	-1%
KD Gusinje	-	-	-	-	-
ViK Kolašin	282.270	67.615	349.885	-	-
KD Mojkovac	208.509	34.845	243.354	253.090	-4%
KD Petnjica	21.600	4.080	25.680	25.223	2%
KD Plav	225.275	47.323	272.598	293.405	-7%
KD Plužine	51.892	48.292	100.184	107.055	-6%
ViK Pljevlja	801.862	212.391	1.014.253	1.035.521	-2%
ViK Rožaje	575.003	113.106	688.109	714.545	-4%
KD Šavnik	24.000	9.000	33.000	34.200	-4%
KD Žabljak	181.292	54.078	235.370	267.999	-12%

U toku 2020. godine došlo je do smanjenja potrošnje vode kod obje kategorije korisnika, odnosno vršioi su u toku te godine isporučili manje količine vode korisnicima, kao posljedica pandemije COVID-19.

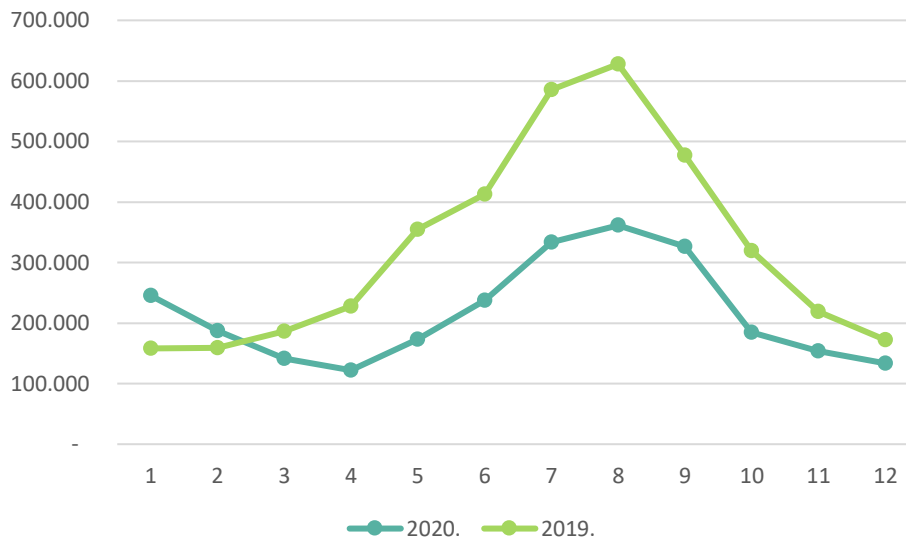

Dijagram 4.4 Količine isporučene vode fizičkim i pravnim licima (m³)

Kako se može vidjeti sa dijagrama mjesečne potrošnje uticaj pandemije COVID-19 najizraženiji je kod vršilaca u Primorskom regionu i to naročito u toku ljetnjih mjeseci, kao posledica loše realizacije turističke sezone.

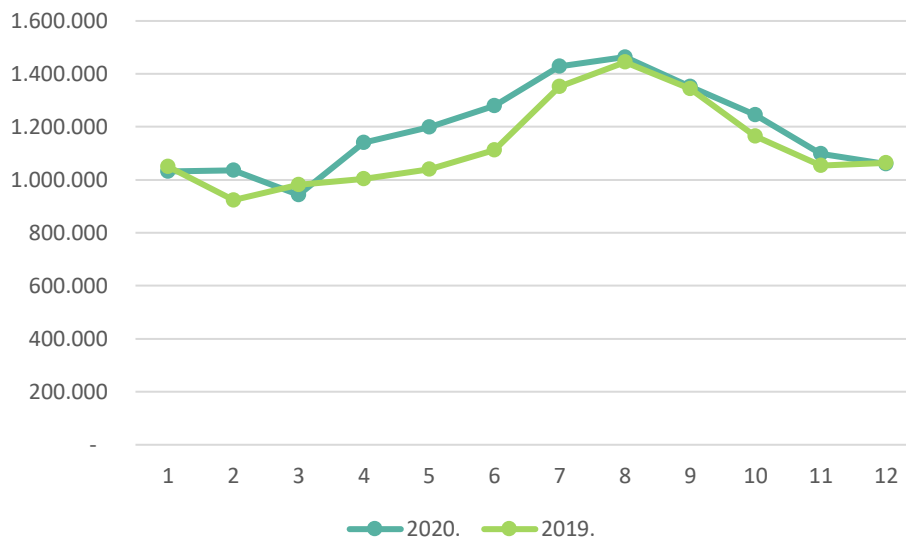

Dijagram 4.5 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica - Primorski region

Dijagram 4.6 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica - Primorski region

Uticaj pandemije COVID-19 u Središnjem regionu izražen je samo u toku marta i aprila i ogleda se u povećanju potrošnje vode za korisnike iz kategorije fizičkih lica i smanjenju potrošnje vode za korisnike iz kategorije pravnih lica. Od jula dolazi do stabilizacije potrošnje vode i ona je do kraja 2020. godine bila približna potrošnji iz 2019. godine.

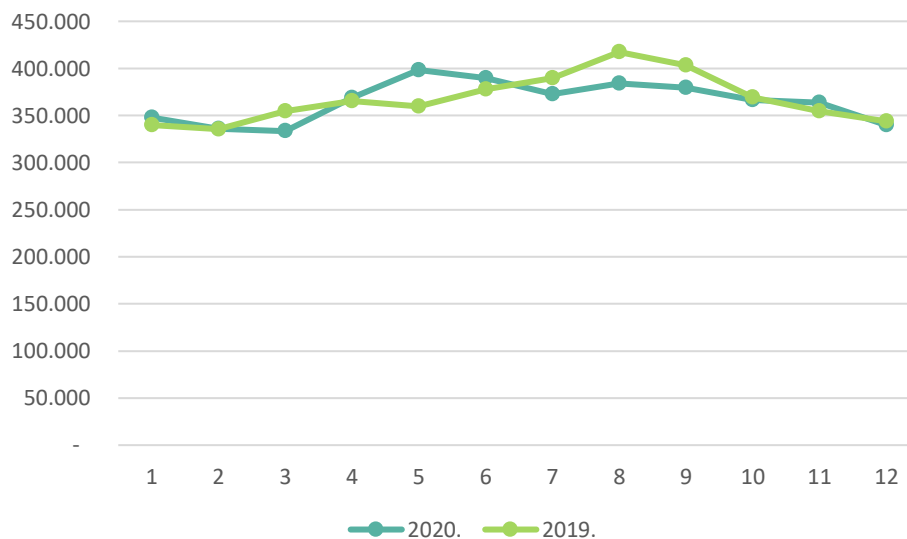

Dijagram 4.7 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica - Središnji region

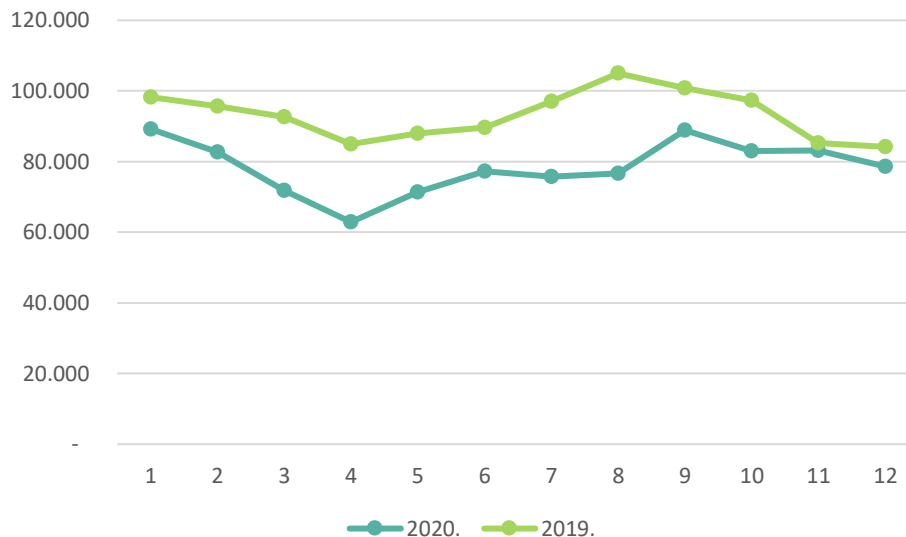

Dijagram 4.8 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica - Središnji region

U Sjevernom regionu, uticaj pandemije COVID-19 na potrošnju korisnika iz kategorije fizičkih lica vidljiv je u maju, kad dolazi do povećanja potrošnje u odnosu na 2019. godinu, dok je potrošnja korisnika iz ove kategorije manja u periodu jul-septembar. Kod korisnika iz kategorije pravnih lica, potrošnja vode je manja u toku cijele 2020. godine u odnosu na 2019. godinu.

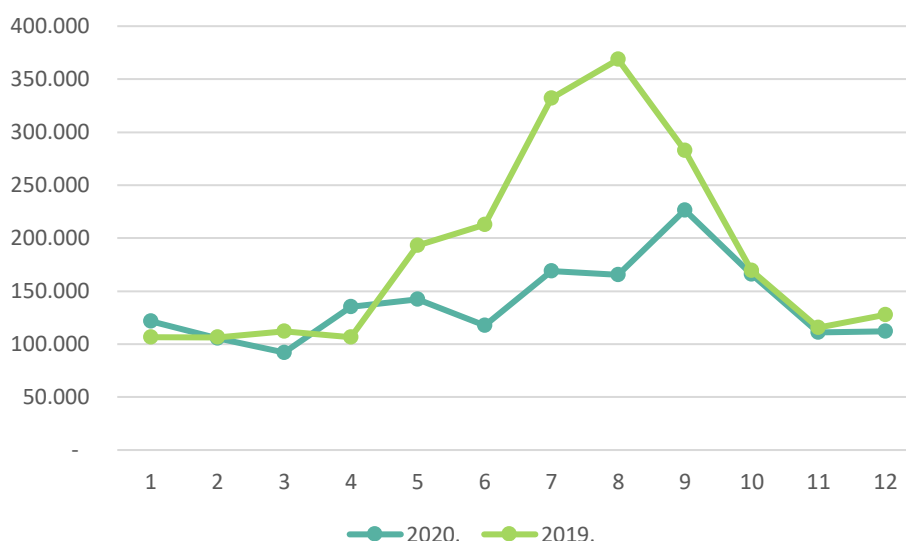

Dijagram 4.9 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica - Sjeverni region

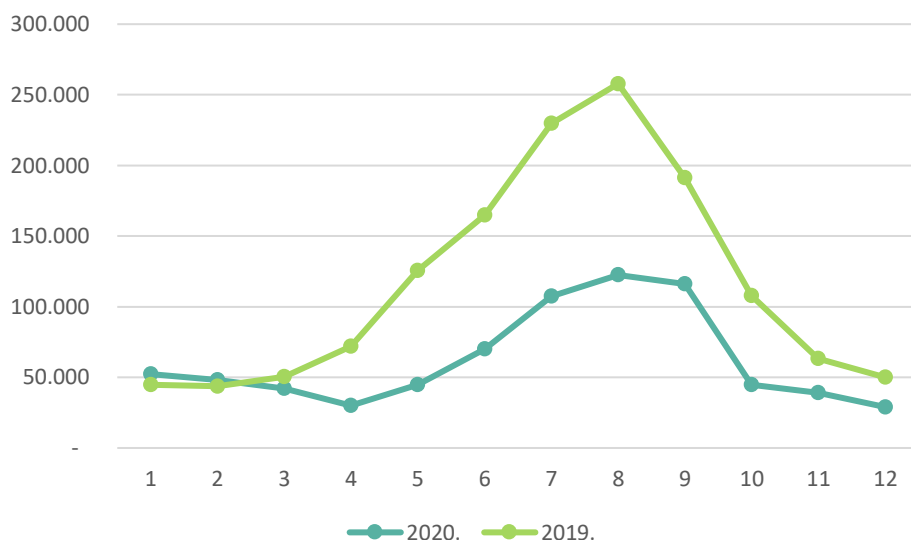

Dijagram 4.10 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica - Sjeverni region

Kako je navedeno, uticaj pandemije COVID-19 na smanjenje količine isporučene vode naročito je izražen kod vršilaca u Primorskom regionu, a posebno kod ViK Budva, kao vršioca koji isporučuje najveće količine vode korisnicima u tom regionu. Smanjenje količine isporučene vode u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu iznosi čak za 34%, i to 25% za korisnike iz kategorije fizičkih lica i 47% za korisnike iz kategorije pravnih lica. Pad potrošnje vode korisnika iz kategorije fizičkih lica u odnosu na potrošnju vode u 2019. godini evidentan je u periodu od maja do oktobra, dok se smanjenje potrošnje vode kod korisnika iz kategorije pravnih lica javlja od samog početka pandemije COVID-19 i traje do kraja 2020. godine. Na osnovu dijagrama mjesečne potrošnje vode za ViK Budva, na kojem je naglašen pik potrošnje u ljetnjim mjesecima, može se zaključiti da je do velikog smanjenja količine isporučene vode korisnicima došlo usljed loše realizacije turističke sezone, odnosno zbog smanjenja potrošnje vode u mjesecima glavne turističke sezone.

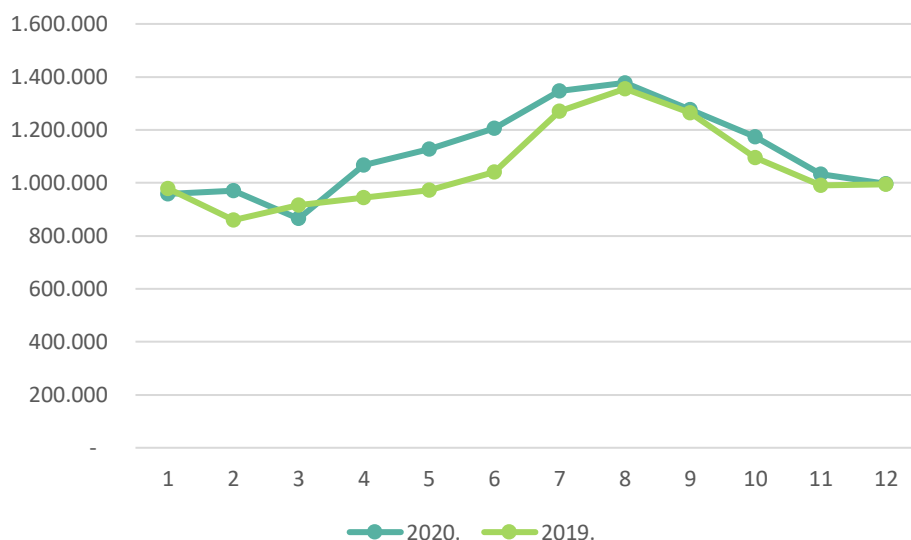

Dijagram 4.11 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica – ViK Budva

Dijagram 4.12 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica – ViK Budva

Sa druge strane, ViK Podgorica, kao vršilac koji isporučuje najveću količinu vode korisnicima (52% ukupno isporučene vode), je u toku 2020. godine korisnicima isporučio veću količinu vode u odnosu na 2019. godinu, i to za 4%. Ujedno, to je najveće povećanje u pogledu količine isporučene vode u 2020. godini. Izuzev perioda mart-april potrošnja vode količine vode su na sličnom ili većem nivou u odnosu na potrošnju iz 2019. godine. Povećana potrošnja vode može se dovesti u vezu sa povećanjem broja korisnika u istom periodu.

Dijagram 4.13 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije fizičkih lica – ViK Podgorica

Dijagram 4.14 Dijagram mjesečne potrošnje za korisnike iz kategorije pravnih lica – ViK Podgorica

Količina isporučene vode korisnicima utvrđuje se očitavanjem posebnih ili zajedničkih vodomjera, a za korisnike koji nemaju vodomjer paušalno. Kao i prethodne godine, najveći broj korisnika sa posebnim vodomjerom je u Primorskom regionu, korisnika sa zajedničkim vodomjerom u Središnjem regionu, dok je najviše korisnika koji nemaju vodomjer (posebni i zajednički) u Sjevernom regionu. Količina isporučene vode korisnicima u Herceg Novom, Podgorici i Tivtu utvrđuje se preko vodomjera, odnosno nema paušalnog utvrđivanja količine vode. Korisnici u Petnjici ne posjeduju vodomjere, pa se sva količina vode koja se isporučuje korisnicima utvrđuje paušalno. Za razliku od prethodnih godina, u Šavniku se prvi put pojavljuju korisnici sa vodomjerima, pa je u 2020. godini bilo tri korisnika KD Šavnik koji posjeduju vodomjer.

Tabela 4.5 Udio korisnika sa posebnim i zajedničkim vodomjerima i paušalaca

Vršilac	Posebni vodomjer	Zajednički vodomjer	Paušalci	Mjerena	Nemjerena
Primorski region					
ViK Bar	99%	0,6%	0,4%	-	-
ViK Budva	99,7%	0,01%	0,3%	99,7%	0,3%
ViK Herceg Novi	91%	9%	0%	100%	0%
ViK Kotor	66%	29%	5%	94%	6%
ViK Tivat	87%	13%	0%	100%	0%
ViK Ulcinj	81%	14%	5%	-	-
Središnji region					
ViK Cetinje	73%	13%	14%	86%	14%
ViK Danilovgrad	-	-	-	-	-
ViK Nikšić	-	-	-	-	-
ViK Podgorica	75%	25%	0%	100%	0%
Sjeverni region					
ViK Andrijevisa	61%	2%	37%	50%	50%
ViK Berane	63%	11%	26%	73%	27%

ViK Bijelo Polje	70%	17%	13%	69%	31%
KD Gusinje					
ViK Kolašin	18%	0%	82%	20%	80%
KD Mojkovac	57%	2%	41%	46%	54%
KD Petnjica	0%	0%	100%	0%	100%
KD Plav	71%	2%	26%	64%	36%
KD Plužine	24%	22%	53%	45%	55%
ViK Pljevlja	84%	9%	7%	96%	4%
ViK Rožaje	78%	3%	19%	68%	32%
KD Šavnik	2%	0%	98%	0%	100%
KD Žabljak	81%	0%	19%	54%	46%

Vršioci u Primorskom regionu imaju visok stepen pokrivenosti korisnika vodomjerima, posebnim ili zajedničkim. Procenat korisnika koji imaju poseban vodomjer kod vršilaca u Primorskom regionu, osim u Kotoru, veći je u odnosu na ostale vršioce u Crnoj Gori.

Takođe, u Podgorici količina isporučene vode svim korisnicima se registruje putem vodomjera, gdje 75% korisnika ima posebni vodomjer, dok ostatak ima zajednički vodomjer.

Stanje u Sjevernom regionu u pogledu mjerenja isporučene količine vode nije na zadovoljavajućem nivou, gdje, osim u Pljevljima, postoji više od 10% korisnika koji su paušalci.

Značaj mjerenja isporučene količine vode može se prikazati na slučaju KD Žabljak, gdje 19% korisnika kojima se količina isporučene vode obračunava paušalno imaju udio u količini fakturisane vode od čak 46%. Ovaj podatak može da ukaže na nepravilno paušalno utvrđivanje količine isporučene vode.

Na osnovu podataka o količini vode koja je potisnuta u sistem (voda zahvaćena na lokalnim vodoizvorima i voda preuzeta od RVCP) i količini vode koja se isporučuje korisnicima dobija se stepen neprihodovane vode (tehnički i komercijalni gubici vode). Podaci o neprihodovanoj vodi se mogu jedino posmatrati kao procjena, budući da od ukupno 23 vršioce, samo njih tri vrše mjerenja ukupno zahvaćene vode, kao i ukupno isporučene vode korisnicima (ViK Herceg Novi, ViK Tivat i ViK Podgorica).

Tabela 4.6 Stepenneprihodovane vode

Vršilac	Potisnuta voda (m ³)	Isporučena voda (m ³)	Stepenneprihodovane vode (%)
Primorski region			
ViK Bar	11.527.230	2.307.768	79,98%
ViK Budva	6.830.335	2.408.849	64,73%
ViK Herceg Novi	12.140.634	2.589.068	78,67%
ViK Kotor	8.033.816	1.332.645	83,41%
ViK Tivat	2.529.428	1.350.388	46,61%
ViK Ulcinj	5.013.000	1.168.518	76,69%
Središnji region			

ViK Cetinje	5.311.586	994.404	81,28%
ViK Danilovgrad	-	-	-
ViK Nikšić	-	-	-
ViK Podgorica	38.108.895 ²	19.281.240	49,40%
<i>Sjeverni region</i>			
ViK Andrijeвица	1.101.247	86.032	92,19%
ViK Berane	4.416.768	1.226.821	72,22%
ViK Bijelo Polje	3.849.996	1.397.280	63,71%
KD Gusinje	-	-	-
ViK Kolašin	2.252.190	349.885	84,46%
KD Mojkovac	3.600.000	243.354	93,24%
KD Petnjica	1.273.584	25.680	97,98%
KD Plav	628.992	272.598	56,66%
KD Plužine	-	100.184	-
ViK Pljevlja	3.504.850	1.014.253	71,06%
ViK Rožaje	4.725.133	688.109	85,44%
KD Šavnik	45.000	33.000	26,67%
KD Žabljak	-	235.370	-

U Crnoj Gori neprihodovana voda se još uvijek predstavlja u procentima, koji služe kao dobar pokazatelj finansijskog učinka, ali ti procenti nisu dovoljni kao tehnički ili operativni pokazatelji efikasnosti sistema. U narednom periodu bi bilo neophodno utvrditi jedinstvenu metodologiju koja ima široku primjenu u svjetskim okvirima, kao što je na primjer IWA metodologija, na osnovu koje bi svi vršioc i iskazivali neprihodovanu vodu i sprovodili aktivnosti na sistematskom smanjivanju neprihodovane vode, odnosno na aktivnom upravljanju gubicima u vodovodnim sistemima. Međutim, neophodno je da vršioc i preduzmu aktivnosti na stvaranju uslova za implementaciju ove metodologije, koje pored ostalog, podrazumijevaju mjerenje ukupne količine zahvaćene i isporučene vode.

U toku 2020. godine za uslugu javnog vodosnabdijevanja korisnicima je fakturisano ukupno 23.999.885 €. Informacije u vezi sa fakturisanim vrijednostima ne uključuju podatke za ViK Bar, ViK Danilovgrad, KD Gusinje i ViK Nikšić, jer ovi vršioc i Agenciji nijesu dostavili te podatke.

Najveća fakturisana vrijednost za uslugu javnog vodosnabdijevanja po vršiocu je u Podgorici i iznosi 34% od ukupno fakturisane vrijednosti. Sa druge strane, najmanja fakturisana vrijednost je u Petnjici i iznosi svega 0,02% od ukupno fakturisane vrijednosti.

U toku 2020. godine za uslugu javnog vodosnabdijevanja korisnicima iz kategorije fizička lica fakturisano je ukupno 14.701.023 €, dok je korisnicima iz kategorije pravna lica fakturisano 9.298.862

² Količina vode koju ViK Podgorica isporučuje ViK Danilovgrad ulazi u proračun stepena neprihodovane vode za ViK Podgorica.

€. Iako je odnos količine isporučene vode za fizička i pravna lica 73:27, u ukupno fakturiranoj vrijednosti za uslugu javnog vodosnabdijevanja odnos fizičkih i pravnih lica iznosi 61:39. Razlog za prethodno navedeno su nejednake cijene usluge za fizička i pravna lica, odnosno to što je cijena usluge za pravna lica veća u odnosu na cijenu usluge za fizička lica.

Cijene za obavljanje djelatnosti javnog vodosnabdijevanja u izvještajnom periodu bile su formirane po različitim principima u različitim jedinicama lokalne samouprave. Na nivou Crne Gore cijena usluge javnog vodosnabdijevanja za fizička lica kretala se u rasponu od 0,12 do 1,03 €/m³, a cijena za pravna lica od 0,41 do 2,41 €/m³. Postoji značajna neujednačenost između cijena usluga vodosnabdijevanja za fizička i pravna lica i ona je u 2020. godini bila od 1,75 do 4,38 puta veća za pravna lica.

U narednoj tabeli date su cijene za fizička lica (domaćinstva) i pravna lica.

Tabela 4.7 Cijene usluge javnog vodosnabdijevanja u 2020. godini

Vršilac	Godina početka primjene cijene	Cijena javnog vodosnabdijevanja (€/m ³)		Odnos cijene za fizička i pravna lica
		Fizička lica	Pravna lica	
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
Primorski region				
ViK Bar	2015.	0,90	1,72	1,91
ViK Budva	2016.	0,98	1,96	2,00
ViK Herceg Novi	2008. 2018. ³	1,87	1,76	2,07
ViK Kotor	2008.	1,03	2,06	2,00
ViK Tivat	2015.	0,97	1,94	2,00
ViK Ulcinj	2017.	0,80	1,75	2,19
Središnji region				
ViK Cetinje	2015.	0,60	2,44	4,07
ViK Danilovgrad	2012.	0,57	1,00	1,75
ViK Nikšić	2016.	0,51	1,20	2,35
ViK Podgorica	2011.	0,38	1,24	3,28
Sjeverni region				
ViK Andrijevića	2015.	0,21	0,41	1,95
ViK Berane	2008.	0,22	0,86	3,91
ViK Bijelo Polje	2016.	0,36	1,26	3,50
KD Gusinje	2017.	0,23	0,65	2,80
ViK Kolašin	2011.	0,49	1,47	3,00
KD Mojkovac	2013.	0,35	1,25	3,57

³ Tokom 2018. godine došlo je do promjene, odnosno povećanja fiksnog dijela cijene za fizička i pravna lica (pogonska spremnost mreže) u Hercegu Novom.

KD Plav	2015.	0,23	0,65	2,80
KD Plužine	2011.	0,24	1,05	4,38
ViK Rožaje	2011.	0,20	0,77	3,85
KD Šavnik	2016.	0,12	0,50	4,17
KD Žabljak	2010.	0,38	1,56	4,11

U prethodnoj tabeli nijesu prikazane cijene usluge javnog vodosnabdijevanja u Petnjici i Pljevljima. Naime, u Petnjici se cijena usluge ne obračunava po m³ isporučene vode, već se svim korisnicima obračunava paušalno, dok je u Pljevljima cijena jedinstvena za obje regulisane komunalne djelatnosti (fizička lica 0,60 €, pravna lica 1,92 €).

ViK Podgorica je u oktobru donijelo privremenu odluku o naplati usluga javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama, po kojoj je cijena do kraja godine umanjena za 10 odsto. Razlog za umanjenje cijena je odluka Ustavnog suda Crne Gore, kojom je ukinut cijenovnik usluga iz 2011. godine, kao i izmijenjeni uslovi poslovanja prouzrokovani pandemijom COVID-19. Takođe, u istom mjesecu je počela primjena privremenih cijena usluga za korisnike ViK Nikšič.

U odnosu na prikazane razlike u cijenama između fizičkih i pravnih lica, ukazuje se da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnim djelatnostima („Službeni list CG“, broj 66/19), uvedena postepenost u izjednačavanju cijena za ove kategorije korisnika, u periodu od pet godina od stupanja na snagu tog zakona, u skladu sa metodologijom Agencije. S tim u vezi, metodologijom Agencije predviđen je koeficijent postepenog izjednačavanja cijena, u skladu sa dinamikom predviđenom Zakonom. Uvođenjem koeficijenta postepenog izjednačavanja cijena, izbjegava se da naglo izjednačavanje cijena za pravna i fizička lica dovede do značajnog rasta cijena, posebno za fizička lica.

4.2. Upravljanje komunalnim otpadnim vodama

U 2020. godini bilo je ukupno 159.987 korisnika usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama, od čega je 142.732 korisnika iz kategorije fizička lica i 17.255 korisnika iz kategorije pravna lica, odnosno 89% korisnika je iz kategorije fizička lica.

U odnosu na 2019. godinu, broj korisnika usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama se povećao kod svih vršilaca, osim u Andrijevici i Plužinama gdje je broj korisnika na istom nivou kao 2019. godine, dok je u Pljevljima došlo do smanjenja broja korisnika. Razlog značajnog smanjenja broja korisnika u Pljevljima je isti kao i kod usluge javnog vodosnabdijevanja – ažuriranje baze podataka od strane vršioca koji obavlja regulisanu komunalnu djelatnost u ovoj opštini.

Najviše korisnika u 2020. godini bilo je u Podgorici, gdje je zabilježen i najveći porast broja novih korisnika u odnosu na 2019. godinu (2.634). Procentualno, najveći porast broja korisnika bio je u Šavniku i to za 8,1 %.

Pet vršilaca ima manje od 1.000 korisnika (Andrijevica, Danilovgrad, Plužine, Šavnik i Žabljak), a najmanje korisnika usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama je u Šavniku (107).

Tabela 4.8 Broj korisnika usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama

Vršilac	2020.			2019.	2020/ 2019 (%)
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno	Ukupno	
Primorski region					
ViK Bar	12.430	2.039	14.469	13.841	4,5%
ViK Budva	26.198	2.084	28.282	27.622	2,4%
ViK Herceg Novi	15.919	1.292	17.211	17.024	1,1%
ViK Kotor	5.423	414	5.837	5.693	2,5%
ViK Tivat	4.364	372	4.736	4.431	6,9%
ViK Ulcinj	5.345	670	6.015	5.975	0,7%
Središnji region					
ViK Cetinje	3.257	625	3.882	3.781	2,7%
ViK Danilovgrad	-	-	-	-	-
ViK Nikšić	-	-	-	-	-
ViK Podgorica	48.475	6.476	54.951	52.317	5,0%
Sjeverni region					
ViK Andrijevica	154	65	219	219	0,0%
ViK Berane	5.137	749	5.886	5.677	3,7%
ViK Bijelo Polje	3.568	675	4.243	4.213	0,7%
KD Gusinje	-	-	-	-	-
ViK Kolašin	370	72	442	-	-
KD Mojkovac	863	178	1.041	1.036	0,5%
KD Petnjica	0	0	0	0	0%
KD Plav	1.215	166	1.381	1.364	1,2%
KD Plužine	402	29	431	431	0,0%
ViK Pljevlja	6.257	858	7.115	9.290	-23,4%
ViK Rožaje	2.764	360	3.124	3.103	0,7%
KD Šavnik	81	26	107	99	8,1%
KD Žabljak	510	105	615	581	5,9%

U toku 2020. godine vršiooci su od korisnika prihvatili 18.326.585 m³ komunalne otpadne vode, od čega 14.256.716 m³ od korisnika iz kategorije fizičkih lica i 4.069.869 m³ od korisnika iz kategorije pravnih lica.

Tabela 4.9 Količina prihvaćene komunalne otpadne vode od korisnika (m³)

Vršilac	2020.			2019.	2020/ 2019 (%)
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno	Ukupno	
Primorski region					
ViK Bar	932.448	291.127	1.223.575	1.435.048	-15%
ViK Budva	1.447.419	630.733	2.078.152	3.179.763	-35%
ViK Herceg Novi	1.322.197	319.558	1.641.755	2.072.406	-21%
ViK Kotor	413.864	152.288	566.152	628.221	-10%

ViK Tivat	383.690	183.996	567.686	669.685	-15%
ViK Ulcinj	561.873	63.547	625.420	804.833	-22%
<i>Središnji region</i>					
ViK Cetinje	330.093	78.005	408.098	432.599	-6%
ViK Danilovgrad	-	-	-	59.432	-
ViK Nikšić	-	-	-	1.477.806	-
ViK Podgorica	6.494.457	1.603.419	8.097.876	8.098.221	0%
<i>Sjeverni region</i>					
ViK Andrijevica	10.827	9.558	20.385	24.410	-16%
ViK Berane	291.268	73.046	364.314	373.959	-3%
ViK Bijelo Polje	485.430	191.613	677.043	719.010	-6%
KD Gusinje	-	-	-	-	-
ViK Kolašin	48.354	29.385	77.739	-	-
KD Mojkovac	106.443	35.413	141.856	105.020	35%
KD Petnjica	0	0	0	0	-
KD Plav	131.399	45.894	177.293	192.076	-8%
KD Plužine	39.464	38.141	77.605	85.660	-9%
ViK Pljevlja	801.862	212.391	1.014.253	1.035.521	-2%
ViK Rožaje	380.875	72.715	453.590	453.061	0,1%
KD Šavnik	24.000	9.000	33.000	-	-
KD Žabljak	50.753	30.040	80.793	95.358	-15%

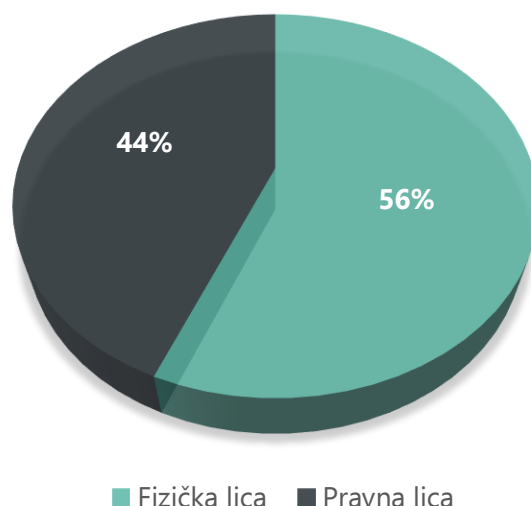
Najveća količina komunalne otpadne vode prihvaćena je u Podgorici, i to 8.097.876 m³, što predstavlja 44% ukupno prihvaćene komunalne otpadne vode.

U toku 2020. godine došlo je do smanjenja količine prihvaćene komunalne otpadne vode od korisnika, što se dovodi u vezu sa smanjenom količinom isporučene vode korisnicima.

U toku 2020. godine za uslugu upravljanja komunalnim otpadnim vodama fakturisano je ukupno 6.797.521 €. Informacije u vezi sa fakturiranim vrijednostima otpadne vode se ne odnose na ViK Bar, ViK Danilovgrad, ViK Nikšić i KD Gusinje, jer ovi vršioци Agenciji nijesu dostavili potrebne podatke.

U toku 2020. godine za uslugu upravljanja komunalnim otpadnim vodama korisnicima iz kategorije fizička lica fakturisano je ukupno 3.826.579 €, dok je korisnicima iz kategorije pravna lica fakturisano 2.970.942 €.

U ukupno fakturiranoj vrijednosti za uslugu upravljanja komunalnim otpadnim vodama odnos fizičkih i pravnih lica iznosi 56:44, dok je odnos prihvaćene komunalne otpadne vode za ove dvije kategorije korisnika 78:22. Razlog za prethodno navedeno su nejednake cijene usluge za fizička i pravna lica, odnosno to što je cijena usluge za pravna lica veća u odnosu na cijenu usluge za fizička lica.

Dijagram 4.15 Odnos fakturisanih vrijednosti za upravljanje komunalnim otpadnim vodama po kategorijama korisnika

Cijena usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama je za fizička lica u 2020. godini iznosila od 0,04 do 0,52 €/m³, odnosno od 0,16 do 1,00 €/m³ za pravna lica. Cijena za uslugu upravljanja komunalnim otpadnim vodama bila je veća od 1,4 do 4,34 puta za pravna u odnosu na fizička lica, osim kod ViK Kotor, gdje je cijena ove usluge ista za sve korisnike. Iz navedenog proizilazi da postoji subvencionisanje fizičkih lica na račun pravnih lica, što ne odražava troškovni princip po kojem korisnik treba da plaća uslugu zavisno od troškova koje pričinjava sistemu. Međutim, kao što je već navedeno, u narednom petogodišnjem periodu cijene za pravna i fizička lica će biti izjednačene u skladu sa Zakonom i Metodologijom Agencije.

Tabela 4.10 Cijena usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama

Vršilac	Godina početka primjene cijene	Cijena upravljanja komunalnim otpadnim vodama (€/m ³)		Odnos cijene za fizička i pravna lica
		Fizička lica	Pravna lica	
		(1)	(2)	
Primorski region				
ViK Bar	2015.	0,27	0,52	1,93
ViK Budva	2016.	0,21 (0,50) ⁴	0,42 (1,00) ⁵	2,00
ViK Herceg Novi	2008.	0,13	0,26	2,00
ViK Kotor	2011.	0,52	0,52	1,00
ViK Tivat	2015.	0,29	0,58	2,00
ViK Ulcinj	2017.	0,26	0,78	3,00

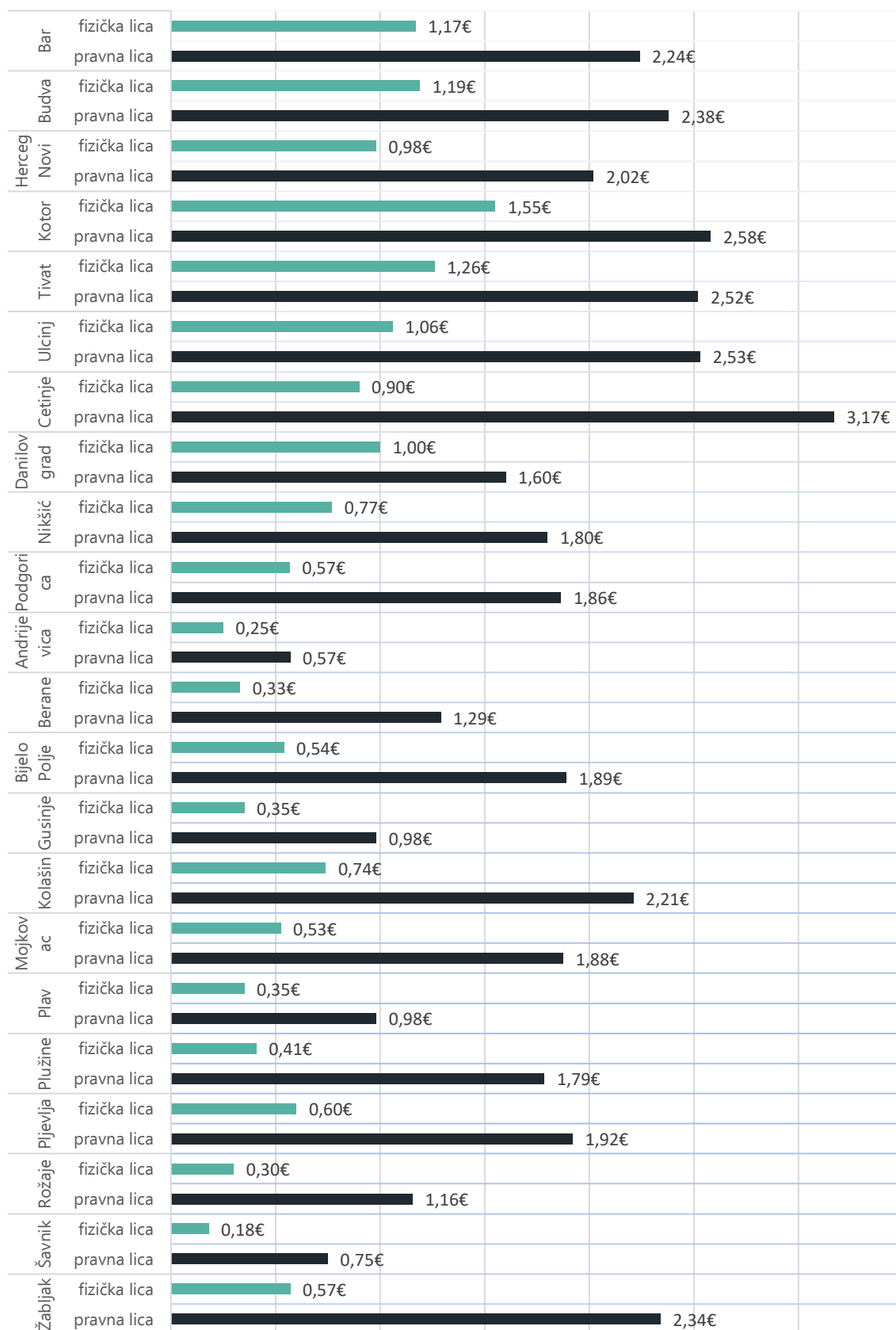
⁴ Uključuje prečišćavanje komunalnih otpadnih voda.

⁵ Uključuje prečišćavanje komunalnih otpadnih voda.

<i>Središnji region</i>				
ViK Cetinje	2015.	0,30	0,73	2,43
ViK Danilovgrad	2012.	0,43	0,60	1,40
ViK Nikšić	2016.	0,26	0,60	2,31
ViK Podgorica	2011.	0,19	0,62	3,29
<i>Sjeverni region</i>				
ViK Andrijevića	2015.	0,04	0,16	4,00
ViK Berane	2008.	0,11	0,43	3,91
ViK Bijelo Polje	2016.	0,18	0,63	3,50
KD Gusinje	2017.	0,12	0,33	2,80
ViK Kolašin	2011.	0,25	0,74	2,96
KD Mojkovac	2013.	0,18	0,63	3,57
KD Plav	2015.	0,12	0,33	2,80
KD Plužine	2011.	0,17	0,74	4,38
ViK Rožaje	2011.	0,10	0,39	3,85
KD Šavnik	2016.	0,06	0,25	4,17
KD Žabljak	2010.	0,19	0,78	4,11

Cijena usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama u Podgorici je smanjena u periodu od oktobra do decembra 2020. godine iz istog razloga kao i za cijenu usluge javnog vodosnabdijevanja.

Dodatno, na narednom dijagramu prikazane su zbirne cijene za javno vodosnabdijevanje i upravljanje komunalnim otpadnim vodama.

Dijagram 4.16 Zbirne cijene za javno vodosnabdijevanje i upravljanje komunalnim otpadnim vodama

4.3. Prečišćavanje komunalnih otpadnih voda

U toku 2020. godine vršioci koji obavljaju djelatnost prečišćavanja komunalnih otpadnih voda tretirali su ukupno 14.571.977 m³ komunalne otpadne vode.

Ove količine obuhvataju 3.783.389 m³ koje su tretirane na postrojenju za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda kojim upravlja Otpadne vode Budva, 2.690.712 m³ koje su tretirane na postrojenju za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda kojim upravlja PPOV Kotor-Tivat i 8.097.876 m³ koje su tretirane na postrojenju za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda kojim upravlja ViK Podgorica.

Otpadne vode Budva komunalne otpadne vode prihvataju od ViK Budva, PPOV Kotor-Tivat prihvataju komunalne otpadne vode od ViK Kotor i ViK Tivat, dok ViK Podgorica na postrojenju za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda tretiraju komunalne otpadne vode koje prihvataju od svojih korisnika.

4.4. Analiza finansijskog poslovanja vršilaca

Agencija je izvršila uvid u finansijsko poslovanje vršilaca za 2020. godinu na osnovu finansijskih iskaza koji su preuzeti sa portala e-Prijava Poreske uprave Crne Gore.

I pored obaveze utvrđene Zakonom (član 20 stav 5), vršioci koji obavljaju dvije ili više komunalnih djelatnosti nijesu vodili posebno knjigovodstvo za svaku komunalnu djelatnost, a što proizilazi iz podataka dostavljenih od vršilaca. Ovo je posebno izraženo u slučaju sedam vršilaca koji pored regulisanih obavljaju i druge komunalne djelatnosti (Gusinje, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Šavnik i Žabljak), pa tako finansijski podaci ovih vršilaca u sebi sadrže i prihode, rashode, vrijednost osnovnih sredstava i dr. o svim komunalnim djelatnostima koje obavljaju, a ne samo o dijelu koji se odnosi na regulisane komunalne djelatnosti.

U nastavku je dat kratak prikaz finansijskog poslovanja vršilaca⁶.

Od ukupno 23 vršioca koji ulaze u analizu, njih osam (ViK Bar, ViK Bijelo Polje, ViK Budva, ViK Cetinje, ViK Ulcinj, KD Gusinje, KD Plav i ViK Pljevlja) su, prema bilansu uspjeha, na kraju 2020. godine poslovali sa gubitkom, što je dva vršioca više u odnosu na 2019. godinu (Cetinje, Petnjica, Plužine, Šavnik, Ulcinj i Žabljak).

Ukupan rezultat poslovanja⁷ u 2020. godini na nivou sektora bio je negativan (gubitak) i iznosio je 2.966.093 €. U Primorskom regionu ukupan gubitak iznosio je 1.449.729 €, u Središnjem regionu 1.246.378 € i u Sjevernom regionu 269.986 €. Glavni razlog koji je doveo do gubitaka, koji su značajno veći u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu je posljedica pandemije izazvana virusom COVID-19.

Analizirajući navedene finansijske podatke i podatke o fakturisanim količinama vode i otpadne vode u 2020. godini, zaključuje se da je smanjena turistička aktivnost, prevashodno u primorskoj regiji,

---

⁶ Ova analiza ne obuhvata PPOV Kotor-Tivat Tivat i Otpadne vode Budva, čiji rad u 2020. godini nije bio finasiran iz cijene usluge.

⁷ Ukupan rezultat poslovanja predstavlja razliku između ukupnih dobitaka i ukupnih gubitaka vršilaca.

uticala na značajno smanjenje prihoda vršilaca, a samim tim i do gubitaka vršilaca u Primorskom regionu.

Ukupni neto kumulativni gubici (kumulativna neraspoređena dobit iz prethodnog i tekućeg perioda umanjena za gubitke iz prethodnog i tekućeg perioda) iznose 16.420.039 €. Ovi gubici nijesu pokriveni prihodima od pružanja usluga, odnosno drugim prihodima vršilaca i veći su za 27,57 % u odnosu na 2019. godinu, kada su iznosili 12.870.820 €. Neto kumulativni gubitak u Primorskom regionu je 1.134.394 €, u Središnjem regionu 10.722.473 € i u Sjevernom regionu 4.563.172 €.

Pokrivenost poslovnih rashoda⁸ poslovnim prihodima⁹ je u 2020. godini iznosila 96,72 %, što je manje u odnosu na 2019. godinu kada je iznosila 105,79 %. Pokrivenost poslovnih rashoda u Primorskom regionu je 94,04%, u Središnjem regionu 99,47%, dok u Sjevernom regionu iznosi 96,61%.

Prihodi od prodaje vršilaca u 2020. godini, iskazani u apsolutnim veličinama, iznosili su 43.881.246 €, što je za 2.355.231 €, odnosno 5,09% manje u odnosu na 2019. godinu kada je prihod od prodaje iznosio 46.236.477 €. U ove prihode spadaju prihodi od pružanja usluga javnog vodosnabdijevanja, upravljanja komunalnim otpadnim vodama, prihodi od naknada za priključenje, radova na mreži, održavanja atmosferske kanalizacije i drugi.

Ostali poslovni prihodi i prihodi od aktiviranja učinaka robe u 2020. godini, iskazani u apsolutnim veličinama, iznosili su 11.167.523 €, što je za 3.050.968 €, odnosno 27,32 % više u odnosu na 2019. godinu, kada su ovi prihodi iznosili 8.117.555 €.

U izvještajnom periodu poslovni rashodi iznosili su 56.918.122 €. U odnosu na 2019. godinu, poslovni rashodi su manji za 554.899 €, odnosno za 0,96%.

Poslovni rashodi koji nijesu pokriveni poslovnim prihodima iznosili su 1.869.353 €.

Tabela 4.11 *Struktura rashoda analiziranih vršilaca*

Rashodi	Primorski region [%]	Središnji region [%]	Sjeverni region [%]	Prosjek na nivou Crne Gore [%]
Troškovi zaposlenih	40,71	39,30	66,45	43,35
Troškovi materijala	10,00	29,91	13,60	19,08
Troškovi amortizacije	19,73	8,86	6,16	13,31
Ostali poslovni rashodi ¹⁰	22,10	12,05	11,17	16,37

Troškovi nabavke vode od RVCP u Primorskom regionu su u tabeli iskazani kroz ostale troškove i čine 12,70% ukupnih troškova tog regiona, odnosno 3.186.649 €.

⁸ Poslovni rashodi su troškovi materijala, nabavna vrijednost prodane robe, troškovi amortizacije i rezervisanja, troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni rashodi i ostali poslovni rashodi.

⁹ Poslovni prihodi su prihodi od prodaje, prihodi od aktiviranja učinaka robe i ostali poslovni prihodi.

¹⁰ Osim troškova nabavke vode od RVCP, u ostale troškove ulaze i troškovi usluga održavanja, zakupa, korišćenja dobara od opšteg interesa, transportnih usluga, reklama, članarina, advokatske usluge, usluge revizije i računovodstva itd.

Analizom podataka iz poslovnih knjiga vršilaca o vrijednosti osnovnih sredstava, koja služe za obavljanje djelatnosti javnog vodosnabdijevanja i odvođenja komunalnih otpadnih voda, zaključuje se da je ukupna vrijednost tih osnovnih sredstava vršilaca u Crnoj Gori 295.800.236 €, pri čemu se 55,35 % vrijednosti osnovnih sredstava nalazi u poslovnim knjigama vršilaca u Primorskom regionu, 38,98 % u Središnjem regionu i 5,68 % u Sjevernom regionu. Razlike u vrijednostima osnovnih sredstava značajno utiču na velike razlike u iskazanim troškovima amortizacije, pokrivenost poslovnih rashoda poslovnim prihodima, a u krajnjem na razliku u cijenama usluga javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama po regionima u Crnoj Gori.

Dalje, analiza bilansa stanja pokazuje da je vrijednost ukupne aktive i pasive za sve vršioce u Crnoj Gori na dan 31.12.2020. godine iznosila 339.717.775 €. Aktiva se sastojala od stalne imovine koja iznosi 295.800.236 €, odloženih poreskih sredstava koja iznose 297.231 € i obrtnih sredstava koja iznose 42.996.782 € (od čega se 33.790.217€ odnosi na potraživanja od korisnika).

Pasiva se sastoji od kapitala u iznosu od 104.157.556 €, dugoročnih rezervisanja i obaveza koje iznose 10.181.180€, odloženih poreskih obaveza u visini od 1.530.122 €, dugoročni odloženi prihodi i primljene dotacije u visini od 155.953.627 € i kratkoročnih rezervisanja i obaveza 30.769.950 € (od čega se 16.161.630 € odnosi na obaveze prema dobavljačima).

Takođe, analizom poslovnih knjiga vršilaca, utvrđeno je da vršioци prikazuju komunalnu infrastrukturu i ostala osnovna sredstva koja koriste za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti u svojim bilansima stanja, iako je komunalna infrastruktura lokalno dobro u državnoj svojini kojim raspolaže jedinica lokalne samouprave.

4.5. Uticaj pandemije COVID-19

Pandemija COVID-19 nametnula je zdravstvena i ekonomska opterećenja na globalnom nivou. Agencija je izučila dostupne studije o efektu pandemije korona virusa na sektor voda. Ono što je istaknuto je svakako uticaj na potrošnju vode. Pandemija je prouzrokovala promjene obrazaca u potrošnji vode, pa je tako došlo do povećanja potrošnje vode korisnika iz kategorije domaćinstva (uzroci: rad od kuće, zatvaranje škola, policijski čas), a do pada potrošnje korisnika iz kategorije privreda. Smanjenje potrošnje kod privrede je posebno istaknuto tamo gdje su na snazi bile restriktivne mjere koje su nerijetko obuhvatale i potpunu obustavu rada pojedinih privrednih djelatnosti¹¹. Sa druge strane, u turističkim regijama, odnosno u regionima u kojim je glavni izvor prihoda turizam, primijećen je pad potrošnje kod svih kategorija¹². Navedeni zaključci na globalnom nivou odgovaraju i situaciji u Crnoj Gori.

Kako su u Crnoj Gori u izvještajnom periodu bile na snazi mjere NKT-a, donošene u cilju suzbijanja pandemije, Agencija je 14. aprila 2020. godine obratila vršiocima sa zahtjevom za dostavljanje informacija u vezi sa obavljanjem regulisanih komunalnih djelatnosti u novonastaloj situaciji prouzrokovanoj epidemijom COVID-19. Analizirajući dostavljene odgovore, zaključeno je da vršioци

---

¹¹ Heather Cooley (2020) Water and the COVID-19 Pandemic: Impacts on Municipal Water Demand, Pacific Institute

¹² Nguyen Bich-Ngoc, Jacques Teller (2020) Article: Potential Effects of the COVID-19 Pandemic through Changes in Outbound Tourism on Water Demand: The Case of Liège (Belgium), MDPI

redovno prate i postupaju po mjerama Nacionalnog koordinacionog tima, ali i mjerama koje se donose na lokalnom nivou. Prema mjerama NKT-a, za određene kategorije zaposlenih (majke sa djecom do 11 godina, rizične grupe), vršioci su organizovali rad od kuće ili su omogućili plaćeno odsustvo; za ostale zaposlene čije fizičko prisustvo je bilo neophodno u kancelarijama ili na terenu, obezbijedena je zaštitna oprema. Novonastala situacija nije uticala na redovno snabdijevanje vodom za piće; nije bilo poteškoća u organizaciji i procesu rada; radno vrijeme vršilaca prilagođeno je novim uslovima rada, uz 24 časovno radno vrijeme za određena radna mjesta (crpna postrojenja i sl.). Plaćanje računa moglo se vršiti kao i u redovnim uslovima rada (preko pošte, banke, na šalterima vršioca, a sve češće uplate su bile elektronskim putem, preko portala). Rad inkasanata nije prekidan, što je omogućavalo plaćanje računa na licu mjesta i doprinosilo tome da korisnici ne moraju da napuštaju svoje domove kako bi plaćali račune. Kod svih vršilaca su bila stopirana isključenja za neredovna plaćanja dok su trajale mjere NKT; bila je i odložena, odnosno obustavljena prinudna naplata; pojedini vršioci su produžili period naplate računa do 90 dana bez kamate i bilo je omogućeno plaćanje duga na rate. Novonastala situacija uticala je na dinamiku očitavanja vodomjera, osim kod vršilaca koji imaju daljinsko očitavanje. Obustavljeno je očitavanje u stanovima i kućama gdje je obavezan ulazak inkasanata ili prisustvo korisnika, kao i kod pravnih lica koji su bili u prekidu rada, što je za posljedicu imalo smanjenje očitavanja. Međutim, iz odgovora vršilaca proizilazi da je sve veći broj građana koji sami prijavljuju stanje na vodomjerima. Kod nekih vodovoda, uz dodatno angažovanje uspjeli su da ostvare plan očitavanja (ViK Podgorica), dok kod nekih vodovoda (ViK Nikšić i ViK Danilovgrad) nije bilo uticaja na dinamiku očitavanja. Kod svih vršilaca zabilježena je niža stopa naplate potraživanja. Kao razloge za to, vršioci su naročito navodili posljedicu usporavanja privredne aktivnosti. Vršioci su sprovodili uobičajene, zakonom propisane redovne i vanredne kontrole kvaliteta vode i uglavnom nije bilo potrebe za dodatnim kontrolama; epidemija nije uticala na kvalitet vode za piće. Međutim, vršioci koji u svom sastavu imaju laboratorije za ispitivanje vode, predostrožnosti radi su sprovodili češće kontrole od uobičajenih (ViK Herceg Novi). Većina vršilaca navela je da su mijenjali mjesta uzorkovanja, jer su neka od standardnih bila u objektima koja su zatvorena usljed epidemije (škole, vrtići, privredni objekti i sl.). Epidemija virusom COVID-19 nije znatno uticala na dinamiku održavanja vodovodnog i kanizacionog sistema, pa tako iako je zbog ograničenih uslova rada broj zaposlenih koji su radili na terenu bio smanjen, što je u otežalo otklanjanje kvarova, svi kvarovi su ipak blagovremeno otklanjani. Pojedini vršioci naveli su otežanu nabavku rezervnih djelova, a većina vršilaca bila je angažovana na poslovima ispiranja i dezinfekcije javnih površina na zahtjev osnivača.

5. MEĐUNARODNA AKTIVNOST

U izvještajnom periodu, Agencija je nastavila ranije započetu saradnju sa Njemačkom razvojnom bankom KfW, koja je obezbijedila tehničku pomoć Agenciji u postupku pripreme i implementacije podzakonskih akata.

Agencija je članica Mreže evropskih regulatora vode - European Water Regulators (WAREG), asocijacije nacionalnih i regionalnih organa nadležnih za ekonomsku i ekološku regulaciju sektora voda i otpadnih voda u Evropi, čiji su ciljevi: razmjena iskustava i informacija, obezbjeđivanje zajedničkih analiza i poređenja postojećih regulatornih modela u sektoru voda i otpadnih voda, organizovanje specijalizovanih treninga i tehničke pomoći, kao i učešće u otvorenim dijalozima sa drugim relevantnim regionalnim i internacionalnim organizacijama i institucijama, sa posebnim fokusom na probleme u oblasti voda i otpadnih voda. Agencija aktivno učestvuje u skupštinama WAREG-a, kao i u svim procesima donošenja odluka i radu organizacionih tijela osnovanih od strane WAREG-a. S tim u vezi, predstavnici Agencije učestvovali su u junu i novembru 2020. godine u Generalnim skupštinama WAREG-a, kao i u radu radnih grupa WAREG-a, u septembru, odnosno decembru 2020. godine. Svi navedeni događaji održani su on-line.

Dodatno, predstavnici Agencije su učestvovali kao panelisti na Dunavskom forumu, koji je od strane Dunavskog programa za vode (DWP) organizovan on-line, u oktobru 2020. godine. Tema foruma bila je „Važnost podataka u sektoru voda u vremenu digitalizacije“.

Takođe, predstavnici Agencije su aktivno učestvovali u projektu „Akcija za povećanje energetske i vodne efikasnosti usluga vodosnabdijevanja“ koji je finansirala Evropska unija u okviru programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora. U oktobru 2020. godine organizovana je on-line konferencija gdje su predstavnici Agencije predstavili dosadašnje aktivnosti Agencije na regulaciji sektora voda u Crnoj Gori.

6. UČEŠĆE U IZRADI TEKSTA NACRTA ZAKONA O VODNIM USLUGAMA

Predstavnici Agencije su članovi radne grupe za izradu Zakona o vodnim uslugama.

Predstavnici Agencije aktivno su učestvovali u izradi Nacrta zakona o vodnim uslugama, kao predstavnici radne grupe Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma za izradu ovog zakona tokom 2019. i u manjem obimu tokom 2020. godine. Navedenim zakonom treba da se urede samo djelatnosti javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama (regulisane djelatnosti). Donošenjem ovog zakona očekuje se davanje Agenciji jasnih ovlašćenja u odnosu na vršioce čiju djelatnost treba da reguliše.

Tokom 2020. godine članovi radne grupe Agencije su učestvovali u pripremi Izvještaja sa javne rasprave i u saradnji sa Ministarstvom ekologije, prostornog planiranja i urbanizma pripremili predlog odredaba koji se odnose na zatvorene vodovodne sisteme.

REZIME

Uprkos činjenici da je 2020. bila dodatno izazovna godina zbog pandemije izazvane virusom COVID-19, da je broj zaposlenih u Službi za regulisane komunalne djelatnosti Agencije smanjen na troje, kao i da je Agencija tokom 2020. godine imala probleme sa finansiranjem, sprovedene su sve aktivnosti koje su bile planirane Planom rada za 2020. godinu.

Izveštajni period naročito karakteriše donošenje najznačajnijeg podzakonskog akta za regulaciju utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih djelatnosti, u skladu sa Zakonom, Metodologije za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti. Agencija je, u skladu sa Zakonom, donijela Metodologiju u junu 2020. godine i tokom 2020. godine i u njenoj primjeni dala 23 saglasnosti na predlog cijena usluga javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama za 2021. godinu.

Nakon donošenja Metodologije, Agencija je izradila Uputstvo za popunjavanje obrazaca Metodologije u elektronskom obliku i održala niz obuka za vršioce, a vezano za popunjavanje tarifnog excel modela.

Vršioци koji obavljaju dvije ili više komunalnih djelatnosti, i pored obaveze propisane Zakonom, ne vode posebno knjigovodstvo za svaku komunalnu djelatnost, što otežava postupak utvrđivanja cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti.

Agencija je tokom 2020. godine izdala 24 licence za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti.

I u ovom izvještajnom periodu je nastavljena intenzivna saradnja sa vršiocima. Za potrebe prikupljanja podataka i vrednovanju indikatora o poslovanju vršilaca, Agencija je uspostavila i organizovala sistem komunikacije sa vršiocima regulisanih komunalnih djelatnosti. Međutim, dosadašnja praksa je pokazala da pojedini vršioци i pored čestih urgencija Agencije ne dostavljaju podatke Agenciji, iako je takva obaveza propisana Zakonom. Podatke o poslovanju za 2020. godinu nijesu dostavili ViK Danilovgrad i ViK Nikšić, dok podatke o količini zahvaćene vode nije dostavilo KD Žabljak, a ViK Bar i ViK Ulcinj ponovo nijesu dostavili ispravne podatke o količinama fakturisane vode. Posebno ukazujemo da KD Gusinje ni ove godine, kao ni prethodnih, Agenciji nije dostavilo podatke o poslovanju.

Kao dobar primjer navode se vršioци primorskih opština ViK Herceg Novi, ViK Kotor, ViK Tivat i ViK Budva, kao i ViK Cetinje i ViK Podgorica, koji dostavljaju potpune i blagovremene podatke. Takođe, ViK Kolašin je ove godine, za razliku od prethodne dostavilo podatke o poslovanju.

Napominjemo da su vršioци tokom 2020. i 2021. godine imali podršku lokalnog konsultanta Svjetske banke koji im je pružao podršku u prikupljanju i dostavljanju benčmarking podataka za 2020. godinu u skladu sa Pravilima o poređenju poslovanja i pokazatelja učinaka vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti.

Kao i u ranijem izvještajnom periodu, analiza sektora je pokazala da većina vršilaca, i pored obaveze propisane Zakonom o vodama, ne mjeri količine zahvaćene vode na vodoizvorštima. Naime, od 23 vršioca koji obavljaju djelatnost javnog vodosnabdijevanja, samo njih šest je u toku 2020. godine vršilo registrovanje ukupno zahvaćene količine vode, dok su dva vršioca vršila registrovanje većeg dijela količine zahvaćene vode. U toku 2020. godine, nijesu sprovedene aktivnosti na ispunjavanju ove zakonske obaveze, pa je stanje nepromijenjeno u odnosu na prethodnu godinu.

Stepen neprihodovane vode vršilaca je izuzetno visok, međutim kao što je u izvještaju već navedeno, ovi podaci se moraju posmatrati kao procjena, budući da većina vršilaca količine zahvaćene i isporučene vode utvrđuju grubom procjenom, a ne mjerenjem. Upravljanje neprihodovanom vodom, kao i redukcija neprihodovane vode je složen proces, koji uključuje brojne komponente, koje zahtijevaju ne samo primjenu odgovarajućih tehničkih rješenja, već i da se razmotre finansijski i upravljački kapaciteti. S tim u vezi, Nacrt zakona o vodnim uslugama predviđa da aktivnosti na smanjenju neprihodovane vode budu obavezujući dio svih strateških dokumenata i planova rada, po kojima će svi pružaoci vodnih usluga biti obavezni da postupaju, u cilju dostizanja optimalnog nivoa neprihodovane vode.

Postoji značajna neujednačenost između cijena usluga vodosnabdijevanja za fizička i pravna lica međutim, u narednom periodu, cijene će biti postepeno izjednačavane u skladu sa Zakonom i Metodologijom za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih djelatnosti, koju je donijela Agencija, a prvi rezultati će biti vidljivi već naredne godine.

Četiri vršioca ima manje od 1.000 korisnika usluge javnog vodosnabdijevanja (Andrijevića, Petnjica, Plužine i Šavnik), a najmanje korisnika ove usluge je u Šavniku (132). Takođe, pet vršilaca imaju manje od 1.000 korisnika usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama (Andrijevića, Danilovgrad, Plužine, Šavnik i Žabljak). Navedeni vršioci imaju visoke tekuće troškove, koji se raspoređuju na mali broj korisnika. S tim u vezi, ukazuje se i da Nacrt zakona o vodnim uslugama predviđa izradu tehnno-ekonomske analize koja treba da pokaže optimalan broj pružalaca vodnih usluga u Crnoj Gori, za šta će neki od glavnih pokazatelja biti obezbjeđivanje uslova održivog i efikasnog poslovanja i finansijske stabilnosti tih pružalaca.

Izvještajni period karakteriše i značajno smanjenje količine isporučene vode korisnicima, naročito u Primorskoj regiji, a posebno kod ViK Budva, kao vršioca koji isporučuje najveće količine vode korisnicima. Smanjenje količine isporučene vode u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu iznosi čak 34%.

Analiza finansijskih izvještaja vršilaca pokazala je da je pokrivenost poslovnih rashoda poslovnim prihodima u 2020. godini iznosila 96,72 %, što je manje u odnosu na 2019. godinu kada je iznosila 105,79 %. Pokrivenost poslovnih rashoda u Primorskom regionu je 94,04%, u Središnjem regionu 99,47%, dok u Sjevernom regionu iznosi 96,61%.

U izvještajnom periodu, Agencija je ostvarila međunarodnu saradnju koja je bila moguća u uslovima pandemije. Naime, Agencija je učestvovala u skupštinama Mreže evropskih regulatora vode - European Water Regulators (WAREG), učestvovala na Dunavskom forumu voda i aktivno učestvovala u projektu „Akcija za povećanje energetske i vodne efikasnosti usluga vodosnabdijevanja“.

Broj: 21/2927-3

Podgorica, 28. jula 2021. godine

Predsjednik Odbora
Branislav Prelević, s.r.